

Kúria ítélete

Az ügy száma: Bhar.I.90/2025/6.
A határozat szintje: harmadfok
A tanács tagjai: Dr. Gimesi Ágnes, a tanács elnöke
Dr. Gunyecz Zoltán, előadó bíró
Dr. Domonyai Alexa, bíró
Dr. Kardos Andrea, bíró
Dr. Schmidt Péter, bíró

Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: nyilvános ülés
Az ülés napja: 2025. június 3.
Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette és más bűncselekmény
Terhelt(ek): terhelt1 és társa (terhelt2 II. rendű vádlott)

Elsőfok: Fővárosi Törvényszék, 23.B.312/2019/87., ítélet, tárgyalás,
2023. február 14.
Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 4.Bf.110/2023/29., ítélet, nyilvános ülés,
2024. június 11.

A fellebbezés előterjesztője: Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség

Rendelkező rész

A költségvetési csalás büntette és más bűncselekmény miatt terhelt1 és társa ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség által terhelt2 II. rendű vádlott tekintetében bejelentett másodfellebbezést elbírálv a Kúria a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.110/2023/29. számú ítéletét terhelt2 II. rendű vádlott vonatkozásában megváltoztatja,

terhelt2 II. rendű vádlottat bűnösnek mondja bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének kísérletében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont és (5) bekezdés a) pont],

valamint

bűnsegédként elkövetett csalás büntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés és (6) bekezdés a) pont].

terhelt2 II. rendű vádlottat – halmazati büntetésül – 2 (kettő) év szabadságvesztés büntetésre ítéli.

A szabadságvesztés büntetés végrehajtását 4 (négy) év próbaidőre felfüggeszti.

A szabadságvesztés büntetést végrehajtásának elrendelése esetén börtönben kell végrehajtani azzal, hogy a II. rendű vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

Köteles a II. rendű vádlott az eljárás során felmerült 181.487 (száznegyolcvanegyezer-négyszáznegyvenhét) forint bűnügyi költséget az állam részére megfizetni.

226.144 (kettőszázhuszonhatezer-száznegyvennégy) forint bűnügyi költség az államot terheli.

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] **I.** 1. A Fővárosi Törvényszék a 2023. február 14. napján meghozott 23.B.312/2019/87. számú ítéletével terhelt2 II. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének kísérletében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont] és bűnsegédként elkövetett csalás büntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (6) bekezdés a) pont]. Ezért őt – halmazati büntetésül – 2 év börtön fokozatú szabadságvesztés büntetésre ítélte, amelynek a végrehajtását 4 év próbaidőre felfüggesztette.

Megállapította, hogy a II. rendű vádlott a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának elrendelése esetén a büntetés kétharmad részének kitöltése után bocsátható feltételes szabadságra. Egyetemlegesen kötelezte az I. rendű és a II. rendű vádlottakat arra, hogy a magánfél (a továbbiakban: magánfél), mint magánfél részére az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül fizessenek meg 171.200.000 forint tőkét és ennek a 2015. július 15. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát, egyebekben a magánfél polgári jogi igényét elutasította. A polgári jogi igénnyel összefüggésben kötelezte az I. rendű és a II. rendű vádlottakat, hogy az magánfél magánfél illetékfeljegyzési joga folytán meg nem fizetett 1.500.000 forint eljárási illetéket egyetemlegesen fizessék meg az államnak. Kötelezte továbbá a II. rendű vádlottat 181.487 forint bünyügyi költség megfizetésére, míg 226.144 forint bünyügyi költség tekintetében megállapította, hogy az az államot terheli.

[2] 2. A kétirányú fellebbezések folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2024. június 11. napján kihirdetett 4.Bf.110/2023/29. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét terhelte II. rendű vádlott tekintetében megváltoztatta és az ellene bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének kísérlete [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont] és bűnsegédként elkövetett csalás büntette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (6) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmentette. A magánfél polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította, az illeték megfizetésére kötelező rendelkezést mellőzte. Megállapította, hogy az elsőfokú eljárásban a II. rendű vádlott vonatkozásában felmerült bünyügyi költséget az állam viseli.

[3] 3. A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2023. november 14. napján kelt – 2023. november 29. napján jogerőre emelkedett – 4.Bf.110/2023/15. számú végzésével az elsőfokú ítéletet terhelte I. rendű vádlott tekintetében hatályon kívül helyezte és vele szemben az eljárást megszüntette, figyelemmel arra, hogy az I. rendű vádlott 2023. szeptember 14. napján elhunyt.

[4] II. 1. A másodfokú bíróság ítéletét a kihirdetéskor jelenlévő II. rendű vádlott és védője tudomásul vette, míg a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség törvényes határidőn belül másodfellebbezést jelentett be terhelte II. rendű vádlott terhére részbeni megalapozatlanság okán, a II. rendű vádlott bűnösségének megállapítása és büntetés kiszabása végett, amelyet BF.387/2019/16. számú átiratában indokolt. Ebben kifejtett álláspontja szerint a másodfokú bíróság – megalapozatlansági okok hiányában – törvénysértő módon állapított meg az elsőfokú bíróságtól eltérő tényállást, ami a Be. 619. § (3a) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet szerinti történeti tényállás visszaállításával orvosolható.

[5] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a cég1 és a bank1 közötti jogügylet a bankgaranciaprogram szándékos megkerülésével ment végbe, a hitelcél valójában, terhelte II. rendű vádlott által is tudottan a cég2 hiteleinek restrukturálása volt.

[6] Ezt támasztja alá, hogy az I. rendű vádlott által irányított cég2 a gazdasági válság okán 2009. év második félévére fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetbe került és ez év utolsó negyedében az I. rendű terhelte egyeztetést folytatott a bank1 referenseként eljáró II. rendű vádlottal a cég2 bank1 felé fennálló, lejárt hiteleinek rendezése, valamint a hitelek restrukturálása tárgyában. A II. rendű vádlott ennek során tájékoztatta az I. rendű vádlottat, hogy a kormány által a Gazdaságélénkítési Bankgarancia Programról szóló 1122/2009. (VII. 23.) Kormányhatározattal létrehozott MFB Gazdaságfejlesztési Programjában a cég2 a pénzügyi helyzete okán, valamint a program szabályaira tekintettel – miszerint a bankgarancia meglévő hitelek kiváltásához nem hívható le – nem jogosult részvételle, ugyanakkor a döntően a cég2 tulajdonában lévő, termelői tevékenységet folytató cég1 igen. Így a cég1 kötött bankgaranciával biztosított hitelkeret-szerződést a bank1-vel. Ez alapján az

elsőfokú bíróság okszerűen állapította meg, hogy e szerződés valódi célja a cég2 hitelének restrukturálása volt, amelyről II. rendű vádlott is tudott és amelyet a „pénz útja” kétséget kizáróan igazol, hiszen a bank1 2010. október 25. napján – a bankgarancianyilatkozat kibocsátásának napján – folyósította a 2.140.000.000.- Ft összegű hitelt a cég1 részére, amely cég az összeget még ugyanazon nap tovább utalta a cég2-nek, mely gazdasági társaság ugyanezen a napon 2.252.358.677.- Ft-ot utalt át a bank1 részére a fennálló és már lejárt tartozásainak rendezésére.

[7] Rámutatott, hogy a bankgarancia-kérelemhez benyújtott üzleti terv szerint a cég1 a hitelből cég2-től alapanyagot (műtrágyát) vásárol, azt feldolgozza, eladja és az így befolyt vételárból törleszti a bank1 felé a – bankgaranciával biztosított – hitelét. Ezzel szemben a NAV 2010. október-decemberi vizsgálata során a cég1 ügyvezetője, tanúl úgy nyilatkozott, hogy a megvásárolt műtrágya egy részét továbbértékesítették (részben a cég2-nek), a tárgyaláson pedig azt is vallotta, hogy „ahhoz, hogy az üzleti tervben foglaltakat meg tudjuk valósítani, tárolókapacitást kellett volna növelni, meg embert felvenni”. Ezen túlmenően tanú2 és tanúl tanúvallomásaikban előadták, hogy a hitelösszeg lehívásához szükséges adásvételi szerződésekhez kapcsolódó átadás-átvételi jegyzőkönyvek valótlanok, hiszen egyetlen nap alatt ekkora mennyiségű műtrágyát különböző helyeken nem lehetett átvenni.

[8] A főügyészség fellebbezésében egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a cég1 részéről értelmetlen volt a hitel folyósításának napján a teljes összeget azonnal árura költeni, hiszen a folyamatos gyártás miatt arra nem egyszerre volt szükség. Mindebből álláspontja szerint kizárólag azt a következtetést lehet levonni, hogy a bankgarancia igénybeviteléhez nélkülözhetetlenül szükséges üzleti terv egyértelműen valótlan tartalmú volt, annak elkészítésére csak a hitelkeretszerződés valós céljának leplezése érdekében került sor.

[9] Kifejtette, hogy a II. rendű vádlott aktívan részt vett a hitelkeret-szerződés megkötésében, éppen ő volt az, aki felvetette az I. rendű terheltnek a bankgarancia-programban való részvételt, továbbá a bank1 limitjövahagyó döntése is kifejezetten azt tartalmazta, hogy a cég1-nek adott forgóeszközhitel célja a cég2 bank1-vel szemben fennálló hitelállományának átstrukturálása volt. Előadta, hogy a II. rendű vádlott a banki ügyintézővel, az magánfél felé történő kapcsolattartással kifejezett segítséget nyújtott a bűncselekmény elkövetéséhez.

[10] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség a magánfél részéről megvalósított anyag ellenőrzést csak sértetti közrehatásként tartotta értékelhetőnek, amely nem eredményezheti a tévedésbe ejtés meg nem állapíthatóságát; az magánfél előtt a hitelkeret-szerződés megkötésének alapjául szolgáló valós szerződési akarat nem volt ismert.

[11] Mindezek alapján a Be. 619. § (3a) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás visszaállítása indokolt és az ily módon megalapozottá tett tényállásból kizárólag terhelt2 II. rendű vádlott bűnösségére lehet okszerű következtetést levonni.

[12] A büntetéskiszabás körében hangsúlyozta, hogy a bűncselekményt megvalósító szerződéses konstrukció ötletét a II. rendű vádlott vetette fel, aki annak véghezvitelében is aktív szerepet játszott, vagyis a bűnsegédi magatartás ellenére szerepe nem volt marginális. A büntetéskiszabási körülmények közül kiemelte a kár és a vagyoni hátrány mértékét, a hasonló bűncselekmények elszaporodottságát, és azt, hogy a II. rendű vádlott a bűncselekményeket foglalkozása felhasználásával valósította meg.

[13] Mindezek alapján arra tett indítványt, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét a Be. 624. § (2) bekezdése alapján változtassa meg, a II. rendű vádlottat mondja ki bűnösnek a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntetében mint bűnsegéd, valamint a Btk. 373. § (1) bekezdésébe

ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás büntettében, és ezért ítélje őt határozott ideig tartó, börtön fokozatú szabadságvesztés büntetésre, tiltsa el a közügyek gyakorlásától, határozott időre tiltsa el a pénzügyi szolgáltatóknál közgazdász végzettséghez kötött foglalkozások gyakorlásától, állapítsa meg a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi lehetséges időpontját, érdemben bírálja el a polgári jogi igényt és kötelezze a II. rendű vádlottat 181.487 forint bűnügyi költség viselésére, egyebekben pedig a másodfokú bíróság ítéletét hagyja helyben.

[14] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1057/2024/2. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta és nyilvános ülés kitűzését tartotta indokoltnak.

[15] Indokai szerint a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás részbeni felderítetlenségével, a tényállás ügy érdemét érintő iratellenességével, valamint a téves ténybeli következtetésekkel és mindezekkel összefüggésben az elsőfokú bíróság ítélete jelentős mértékű részbeni megalapozatlanságával kapcsolatosan tett megállapításai teljes mértékben alaptalanok, és az elsőfokú bíróság döntően megalapozott ítéletet hozott. Kifejtette, hogy az elsőfokú ítélet tekintetében olyan megalapozatlansági ok, amely a másodfokú bíróságnak eltérő ítéleti tényállás megállapításra alapot adott volna, nem állapítható meg, ezzel szemben a másodfokú bíróság egyes esetekben iratellenesen megállapított tényekből logikai szempontból téves következtetések láncolatán keresztül olyan ténymegállapításokat tett, amelyek alapját képezték annak a téves végkövetkeztetésnek, hogy a II. rendű vádlott bűnössége a terhére rótt bűncselekményekben nem bizonyítható. Rámutatott arra, hogy a másodfokú bíróság ítéletének indokolásából nem derül ki, hogy a tényállást az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenységére figyelemmel mely vonatkozásban tekintette hiányosnak, nem jelölte meg pontosan, hogy mit tekintett megalapozatlanság alapjául szolgáló téves ténybeli következtetésnek, és egy kivételtől eltekintve nem rögzítette azt sem, hogy mely, az ügy megítélése szempontjából lényeges ténymegállapítások mely bizonyítékok tartalmával voltak ellentétesek. A konkrétan megjelölt egyetlen iratellenesség abban állt, hogy az elsőfokú bíróság a cég1 által – a bankgarancia nyújtása iránti kérelem elbírálása érdekében – benyújtott termékveteli szándéknyilatkozatok tekintetében azt a ténymegállapítást tette, hogy azok hamisak, valótlan tartalmúak voltak, holott mindössze egy nyilatkozat tartalma volt vélhetőleg valótlan. Ennek kapcsán a Legfőbb Ügyészség rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság kizárólag egy szándéknyilatkozat tekintetében állapította meg, hogy az hamis és valótlan tartalmú, míg a szándéknyilatkozatok összessége tekintetében azt mondta ki, hogy felhasználási céljukat tekintve valótlanok.

[16] Kifejtette, hogy a másodfokú bíróság indokolásával szemben a szerződésből eredő kötelezettségek teljesítésére való képesség, illetve szándék szempontjából nincs semmi jelentősége annak, hogy a bank1 és a cég1 közötti hitelszerződést hónapokkal a tervezett idő után kötötték csak meg, továbbá ugyancsak irrelevánsnak tartotta a cég3 2011. év tavaszi műtrágya piacot befolyásoló árpolitikáját, figyelemmel arra, hogy a cég1 2010. október 29. napját követően már egyáltalán nem tett eleget tőketörlesztési kötelezettségének, és lényegében kamatfizetési kötelezettségének sem.

[17] Álláspontja szerint maga a II. rendű vádlott javaslatára és közreműködésével megalkotott pénzügyi konstrukció tette eleve lehetetlenné azt, hogy a cég1, vagy helyette a készfizető kezes cég2 a forgóeszközhitelt visszafizesse, és a hitel megtérülése csak a bankgarancia lehívásával volt lehetséges. Kifejtette, hogy ezzel összefüggésben a II. rendű vádlott által is tudottan a hitel visszafizetésére irányuló szándéka az I. rendű terheltnek, mint az adós cég1-t ténylegesen irányító személynek, és mint a készfizető kezes cég2-t képviselő, a céget irányító személynek már a szerződés megkötésekor sem volt.

[18] Úgy foglalt állást, hogy megalapozatlansági ok hiányában a Be. 593. § (2) bekezdése alapján a másodfokú bíróságnak nem volt lehetősége az elsőfokú bíróságtól eltérően értékelni

a bizonyítékokat, így például a terheltek vallomásait, figyelemmel arra, hogy az elsőfokú bíróság a terheltek tagadó védekezését elvetette, azonban a terheltek vallomásait a ténybeli beismerő, esetleg egymást terhelő, valamint egyéb objektív bizonyítékokkal, így a forgóeszközhitel szerződés és az azt biztosító bankgarancia megbízási szerződés megkötésével, azok utóéletével, a cég2 bank1-vel korábban megkötött hitelszerződéseinek sorsával kapcsolatos iratokkal összhangban álló állítások tekintetében a tényállás megállapításánál figyelembe vette. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ténymegállapításai, ténybeli következtetései logikusak és megfelelően indokoltak, az elsőfokú bíróság így helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a cég1-nek nem volt oka a forgóeszközhitelt saját célra felvenni, ténylegesen az adott méretben eleve nem is tudott volna élni a forgóeszközhitel adta lehetőséggel, azt ténylegesen abból a célból vette fel, hogy a cég2 a már lejárt hitelei jelentős részét ezen összegből ki tudja fizetni, Mindebből pedig okszerűen következik, hogy a cég1-nek eleve nem volt módja a részére folyósított hitel visszafizetésére és erre szándéka sem volt, továbbá ilyen szándék a készfizető kezes részéről sem állapítható meg.

[19] Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy az I. rendű és a II. rendű vádlottak a forgóeszközhitel keretszerződést az magánfél1 útmutatásainak megfelelően kötötték meg, azonban nem fejtette ki, hogy az miben felelt meg az magánfél1 útmutatásának.

[20] Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság a tényállás részévé tette, hogy az magánfél1 milyen okból kérte a bank1 vele szemben indított polgári perében a felperes keresetének elutasítását, valamint az magánfél1 részéről 2013. április 11. napján milyen tartalmú feljegyzés készült. E tények ugyanis a bizonyítékok értékelése körébe tartoznak. Továbbá az elsőfokú ítélet 14. oldal negyedik és ötödik bekezdésének megváltoztatása tekintetében sérelmezte, hogy a KEHI vizsgálat megállapításait a másodfokú bíróság közvetlenül a tényállás részévé tette, holott erre is csak bizonyítékértékelés eredményeképp kerülhetett volna sor.

[21] Állította, tévedett a másodfokú bíróság, amikor arra a következtetésre jutott, hogy a forgóeszközhitel minden lényeges eleme ismert volt az magánfél1 számára, a bankgarancia megállapodás megkötése pedig az magánfél1 súlyos kötelességszegésére vezethető vissza. Meglátása szerint a másodfokú bíróság tévedését részben az okozta, hogy az ítéltábla indokolatlanul – több erre mutató bizonyíték figyelmen kívül hagyásával – külön kezelte a cég1 forgóeszközhitel-felvételét a cég2 bank1-nél lévő hiteleinek törlesztésétől, jóllehet önmagában a hitelfelvétellel, a bankgarancia szerződés megkötésével, a cég2 hiteleinek törlesztésével, valamint a forgóeszközhitel utóéletével kapcsolatos bizonyítékok kétséget kizáró módon bizonyítják, hogy a forgóeszközhitel megkötésének egyetlen motívuma a cég2 bank1-nél fennálló tartozásai jelentős része visszafizetésének igénye volt. Rámutatott, a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a cég1 bank1-vel kötött forgóeszközhitel szerződése abban az esetben is színlelt volt, ha a hitelt ténylegesen nem saját célra, hanem más jogalany érdekében vette fel, illetőleg a hitelfelvétel révén ténylegesen kedvezményezett jogalany a felvett hitelt eleve a Bankgarancia Program keretében nem finanszírozható célra kívánta fordítani.

[22] Előadta, hogy a cég2 és a cég1 által kötött vagy kötni tervezett szerződések közötti egyértelmű összefüggést igazolja azon tény, mely szerint a cég2 tartozásainak átütemezését az I. rendű és II. rendű vádlottak folyamatosan addig eszközölték, míg a halasztásokat követően a cég1 végül hozzájutott a forgóeszközhitelhez. Osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban is, hogy a cég1 részéről teljes mértékben indokolatlan volt a forgóeszközhitel felvétele, különösen azon összegben, mint ahogyan erre sor került, amelyből az a következtetés vonható le, hogy a cég1 által igényelt hitel összege nem a cég valós szükségleteire, hanem a cég2 tartozásainak összegére reflektált. Állította, hogy a néhai I. rendű vádlott – a II. rendű vádlott tudtával – a felvenni tervezett hitel összegéhez igazítva generálta a későbbiekben a cég1

részeről papíron forgóeszközhitel összegével lényegében egyező bruttó összértékű forgóeszköz vásárlást a cég2-től, amelyet az is igazol, hogy az adásvételről kiállított számlák teljesítési és kiállítási dátumai a hitel igénybevételének új határnapjához lettek igazítva.

[23] Rámutatott, hogy az magánfél1 részéről a bankgarancia szerződés megkötésekor és a bankgarancia nyilatkozat kiállításakor nem volt ismert olyan adat, amelynek alapján a cég1-t a bankgarancia programból ki kellett volna zárni. Bár nem vitatta, hogy az magánfél1-nek a hitel megtérülésében jelentkező kiemelkedő kockázatra tekintettel a bankgarancia iránti igényt el kellett volna utasítania, azonban hibának tartotta, hogy a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a megtérülés jelentős kockázata nem azonos azzal, hogy az adós és a kezes eleve nem kívánja a hitelt megfizetni, amellyel pedig az magánfél1 nem lehetett tisztában.

[24] Úgy foglalt állást, hogy a bankgarancia igény benyújtásához csatolt üzleti terv megvalósítása eredendően lehetetlen volt, ennek oka azonban nem a műtrágyapiac dinamikája, valamint valamely piaci szereplő piactorzító magatartása volt, hanem az a körülmény, hogy a már a hitel felvételt megelőzően is likviditási problémákkal küzdő, tartozásait fizetni nem tudó cég2 a valós szándéknak megfelelően a kapott vételárat teljes egészében hiteltartozásai részbeni kifizetésre fordította. A csalárd elkövetés alátámasztásaként értékelte, hogy a hitel igénybevételéhez szükséges vásárlásokról kiállított számlák valótlanok voltak, ahogyan azt az elsőfokú bíróság helyesen megállapította. E megállapítást annyiban tartotta pontosítandónak, hogy a számláknak nem csak azon része volt valótlan tartalmú, amelyek szerint a vásárolt áru ténylegesen soha nem került a cég1 birtokába (azt a cég feldolgozás nélkül követlenül, vagy közvetve, más cégen keresztül papíron a cég2 részére visszaértékesítette, vagy papíron a 14 tagú cégcsoport más tagjához került), hanem a többi számla is valótlan tartalmú volt a számlákban írt pénzügyi teljesítések mikéntjét és megtörténtének időpontját illetően. Kifejtette, hogy a számlák adatai szerint az alapanyagok döntő többségének beszerzésére az említett hónapokban elvben rendszeres jelleggel sor került, ami azt feltételezi, hogy a cég1, ha be is szerezte a kérdéses alapanyagokat, azokat bizonyosan feldolgozta, és rövid időn belül értékesítette, a vevőkre változatlan szerkezetére figyelemmel döntően a cég2-nek. Ez pedig azt jelenti, hogy a cég1 esetében a ténylegesen beszerzett és feldolgozott alapanyagok beszerzésének finanszírozása bizonyosan nem történthetett a számlákban írt pénzügyi teljesítéssel, hanem csak olyan módon, hogy a cég1 és a cég2 a korábbi üzleti modell szerint, kompenzációval számolt el egymással. Rámutatott, hogy a már pénzügyileg teljesített beszerzésekre az magánfél1 bankgaranciájával biztosított forgóeszközhitel értelemszerűen nem volt igénybe vehető, a csak papíron megvásárolt és visszaértékesített áru beszerzésére – mivel nem valós beszerzésről volt szó – az adott forgóhitel ugyancsak nem volt igénybe vehető. Úgy foglalta össze, hogy mindezek alapján a valótlan tartalmú beszerzési számlák bank1 részére történő benyújtása kizárólag azon látszat keltését szolgálta, hogy a cég1 a bank1 által nyújtott forgóeszközhitelt a hitel céljával összhangban használta fel. Részletesen kifejtett álláspontja szerint a számlák valótlan tartalmát igazolja a számlázás módja, a kapcsolódó szerződések dátumaival kapcsolatos anomália és az a körülmény, hogy a számlák kiállítási idejének és sorszámainak sorrendje számos esetben nem felel meg a teljesítési dátumok szerinti sorrendnek.

[25] Érvelése szerint a II. rendű vádlott tisztában volt azzal, hogy a számlák valótlan tartalmúak, hiszen már 2010. február 17. napján, azaz még bármely benyújtott beszerzési számla kiállítását, a számlákban írt teljesítések időpontjait megelőzően megállapodott az I. rendű vádlottal abban, hogy a cég1 által a bankgaranciával biztosított forgóeszközhitel teljes lehívott összegéből a cég2 a bank1-vel szemben fennálló hiteltartozásai egy részének a kifizetésére fordítja.

[26] Állította, hogy a csalárd elkövetést támasztja alá az is, hogy a bank1 a forgóeszközhitel teljes összegét rendelkezésre bocsátotta a cég1-nek a cég által benyújtott 82 db számla alapján, jöllehet a hitelkeretet csak a számlák bruttó összege merítette ki, és ugyancsak a csalárd elkövetést látta igazoltnak abban, hogy a bank1 nem kérte üzleti terv benyújtását, valamint a keretbiztosítéki zálogjogon és a cég2 készfizető kezességén kívül nem kért semmilyen biztosítékot, továbbá az inkasszójog gyakorlását úgy határozta meg, hogy az nem terjedt ki az adós és a készfizető kezes cégek valamennyi létező és jövőbeni bankszámlájára, végül a bank1 lehetőséget biztosított az adósnak és készfizető kezesnek arra, hogy a bank inkasszó jogát ne lehessen velük szemben hatékonyan gyakorolni.

[27] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen vont arra következtetést, hogy a bank1 a cég1-nek nyújtott forgóeszközhitel megtérülését a bankgarancia beváltástól várta, valamint a forgóeszközhitel szerződés felmondásával és a szerződésből eredő követelése behajtásával ezért késlekedett, mivel lehetőséget kívánt biztosítani a cégcsoportnak, hogy a hitelszerződésből eredő kötelezettségeik teljesítése hiányában is tovább tudjanak működni.

[28] Kifejtette, a II. rendű vádlott cselekvőségének megítélésénél irreleváns, hogy ismerte-e az magánfélhez benyújtott üzleti tervet és hogy tisztában volt-e a fedezetként felajánlott ingatlanok valós értékével. Annak tulajdonított jelentőséget, hogy a II. rendű vádlott mindvégig eljárta a pénzügyi konstrukció kidolgozásában, véghezvitelében, miközben mindvégig rálátása volt a cégek valós helyzetére, ebből következik, hogy tudnia kellett a számlák valótlan tartalmáról is.

[29] Mindezek alapján a Legfőbb Ügyészség arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét illetően eltérő ítéleti tényállás megállapítását lehetővé tévő megalapozatlansági okok nem álltak fenn, az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállás mindössze a megállapított tényekkel kapcsolatos részletek tekintetében hiányos, és döntően elírások miatt tartalmaz iratellenes ténymegállapításokat, szükséges az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállást visszaállítani, majd az iratok tartalma alapján a visszaállított ítéleti tényállást kiegészíteni, az elírásokat helyesbíteni.

[30] Így álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállás helyesbítése indokolt, azzal, hogy

- a cég2 felszámolását 2014. november 10. napján rendelték el, a cég megelőzően, 2013. szeptember 2. napjától végelszámolás alatt állt, és a végelszámolás időpontjáig a cég ügyvezetője, képviselője az I. rendű terhelt volt;
- a cég2-nek 2010. februárban 7,116 milliárd Ft összegű különféle pénzügyi intézetek által kihelyezett hitele volt;
- a bank1 mind az eredeti, mind a módosított forgóeszközhitel keretszerződésben az adós cég1 és a készfizető kezes cég2 csak egyes bankszámláit illetően kötött ki inkasszó jogot, és ezek tekintetében is akként rendelkezett, hogy a bankszámlák megszűnése esetén lemond a vonatkozó inkasszójogról;
- a cég1 a forgóeszközhitel igénybevétele érdekében benyújtott, a cég2 által részére készletvásárlásról kiállított 82 db számla mindegyike valótlan tartalmú volt. Egy részük azért, mivel a cég2 részéről a számlákban írtak szerinti, a cég1-nek történő termékértékesítésekre vagy egyáltalán nem, vagy nem a számlákban feltüntetett mennyiségben került sor, mivel a cég1-nek a termékekre a műtrágya késztermékek előállításához nem volt szüksége, azt birtokba sem vette. Ez volt az a 16.497 tonna papír szerint megvásárolt alapanyag készlet, amelyet a cég1 feldolgozás nélkül papíron értékesített. Jelentős részben azt közvetlenül, vagy közvetve, más cégen keresztül, papíron visszaértékesítette a cég2-nek, a fennmaradó részt pedig papíron a cégcsoporthoz tartozó cég4-nek és a cég5-nek értékesítette. Az egyéb számlák pedig a tekintetben voltak valótlanak, hogy a számlák szerint értékesített áruval a

cég1 a számlák szerinti teljesítési időpontokban már rendelkezett, illetőleg az árubeszerzések bizonyosan nem a számlákban feltüntetett halasztott fizetéssel, a teljes beszerzési áron történtek, hanem ezen áruk tekintetében a cég1 és a cég2 változatlanul az alapanyag cég1 által történő beszerzése során alkalmazott vételár és a feldolgozás utáni késztermék cég2 részére történő értékesítése során alkalmazott értékesítési ár közötti árréssel, kompenzációs módszerrel számolt el; továbbá

- hogy az I. rendű terhelt cselekménye következtében, amelynek elkövetésében a II. rendű vádlott közreműködött, az magánfél1-t 1.686.769.230 Ft büntetőjogilag értékelhető kár érte. Egyben mellőzni indítványozta a magyar költségvetést ért vagyoni hátránnyal kapcsolatos ténymegállapításokat.

[31] Ugyanakkor a tényállás kiegészítését indítványozta azzal, hogy

- a cég2 2009. évi -1,8 milliárd körüli adózás előtti eredménye, az elsőfokú bíróság által írtak mellett, részben a pénzügyi műveletek eredményének vesztesége miatt keletkezett;

- az magánfél1 és a bank1 között 2009. augusztus 7. napján kötött Gazdaságélénkítési Bankgarancia Program keretmegállapodás 2.1, 2.2. pontjaiban, valamint a 2.3. pontjának (2) és (3) bekezdésében írtakkal. A 2.1. pont szerint a „Hitelintézetként” megnevezett bank1 hitelben részesülő, „Vállalkozásként” megnevezett ügyfele a Bankgarancia Program keretében a terméktájékoztatóban írt feltételeknek megfelelő hitelhez igényelhet bankgaranciát. A 2.2. pont szerint a Hitelintézet felelős azért, hogy a hitel nyújtása során, valamint a bankgaranciával biztosított hitel szerződés fennállása alatt érvényre juttassa a „Szerződésként” megnevezett keretmegállapodásban és a terméktájékoztatóban meghatározott feltételeket. A 2.3. pont (2) és (3) alpontjaiban írtak szerint a Hitelintézet a Bankgarancia Programmal kapcsolatosan vállalja, hogy ellenőrzi, hogy a hitelkérelmet benyújtó Vállalkozás, a megvalósítani kívánt hitelcél és a hitel megfelel-e a Bankgarancia Programban való részvétel feltételeinek, valamint vállalja, hogy a Programban az magánfél1 által nyújtott bankgaranciával biztosított hitelt csak a terméktájékoztatóban részletezett feltételekkel nyújt;

- a bank1 részéről a II. rendű vádlott által 2010. február 17. napján készített két előterjesztés, így a cég1 részére nyújtandó forgóeszközhitelt és a cég2 hiteleinek átstrukturálását illetően a II. rendű vádlott és tanú3 által készített előterjesztések lényeges tartalmával;

- a cég1-nek a bank1-vel kötött forgóeszközhitel szerződés szerint a tőketartozást havonta, 2014. december 31. napjáig minden hónap utolsó napjáig, míg a két utolsó részletet 2015. január 30. és 2015. február 27. napjáig 31.538.461 Ft törlesztő részletben kellett megfizetnie. Emellett kamatot és a hitelfelvétellel kapcsolatos egyéb díjakat is kellett fizetnie. A havonta ilyen módon fizetendő hiteltartozás összege kb. 50 millió Ft volt. Az első törlesztő részlet 2010. október 29. napján vált esedékessé; és

- a bank1 2011. január 10. napján, majd 2011. május 6. napján írásban felszólította a cég1-t elmaradt hiteltartozásainak, az első esetben összesen 97.989.590 Ft, míg a második esetben összesen 279.712.879 Ft kifizetésére, egyidejűleg tájékoztatva a készfizető kezes cég2-t is a fizetési felszólításokról, megküldve azokat neki. Továbbá a bank1 2011. május 19. és 2011. június 28. napja között a cég1 bank2-nél vezetett egyik bankszámláját illetően inkasszóval élt. Ez alapján 2011. május 20. napján 179.579 Ft-ot, 2011. június 24. napján 453.177 Ft-ot az ekkor 281.026.800 Ft összegű tartozásból sikerült beszednie, ezt követően, 2011. június 27. napján azonban az ekkor már 334.585.682 Ft összegű tartozásból semmit sem sikerült beszedni, majd a bank1 2011. június 28. napján inkasszó jogának a gyakorlásától elállt. A bank1 részéről az előző intézkedések formálisak voltak, azoktól önmagukban a lejárt tartozások megtérülése nem volt várható. A bank1 a cég1 tartozásának akár az adóstól, akár a készfizető kezesétől történő behajtása végett tényleges érdemi intézkedést nem tett.

[32] Az elsőfokú bíróság így helyesbített tényállása alapján – álláspontja szerint – kizárólag a II. rendű vádlott bűnösségére vonható le következtetés, ugyanakkor tévesnek tartotta a terhére rótt bűncselekmény minősítését. Kifejtette, hogy az I. rendű vádlott a II. rendű vádlott által javasolt pénzügyi konstrukció révén az ügylet csalárd voltáról nem tudó tanúl ügyvezetőn keresztül az magánfél-t ejtette tévedésbe, amely révén az magánfél-t érte kár, annak pedig egyetlen tulajdonosa a magyar állam. Rámutatott, hogy a kár akkor következett be, amikor a bankgarancia összegét a magánfél a bankl részére kifizette. Az állam az I. rendű vádlott által kifejtett elkövetési magatartás következtében csak abban az esetben károsodott volna közvetlenül, ha a bankgarancia összegét, annak a kezességvállalás szerinti 90%-át a bankl az államtól, mint kezestől hajtotta volna be közvetlenül, és csak a bankgaranciával biztosított összegből fennmaradó részt hajtotta volna be az magánfél-től. Ez azonban nem így történt, az magánfél-nek okozott kár összege a bankgarancia alapján a bankl irányában teljesítendő összeg, az magánfél vagyonában bekövetkezett egyéb csökkenés a bankgarancia kifizetésének megtagadásával, az emiatt indult polgári perrel és a bankgarancia polgári per miatti kifizetésének elhúzódásával áll összefüggésben, amely ugyan oksági kapcsolatban van az elkövetéssel, de annak nem közvetlen következménye, ezért büntető anyagi jogi szempontból nem kár.

[33] Álláspontja szerint tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság az elkövetői alakzatot is, hiszen a tényállás szerint a II. rendű vádlott volt az, aki a pénzügyi konstrukciót javasolta, ez a magatartás pedig nem bűnsegédi, hanem felbujtói magatartás megállapítását alapozza meg. Mindezek alapján a II. rendű vádlott terhére rótt cselekmény minősítése helyesen a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő különösen jelentős kárt okozó csalás büntettének minősül, amelyet felbujtóként követett el.

[34] A büntetéskiszabás körében előadta, hogy nyomatékos súlyosító körülményként tekinti, hogy a II. rendű vádlott terhére rótt bűncselekménnyel okozott kár az adott minősítésre irányadó alsó értékhatár többszöröse, ugyanakkor enyhítő körülményként jelölte meg a rendkívül jelentős időmúlást, az magánfél részéről elkövetett súlyos kötelességszegéseket, és a II. rendű vádlott büntetlen előéletét.

[35] Mindezekre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria az elsőfokú bíróság ítéleti tényállását állítsa vissza, azt a fentiek szerint egészítse ki, a másodfokú bíróság ítéletét változtassa meg, a II. rendű vádlott bűnösségét felbujtóként elkövetett a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő különösen jelentős kárt okozó csalás büntetében állapítsa meg, vele szemben szabjon ki végrehajtandó szabadságvesztés büntetést és közügyektől eltiltás mellékbüntetést, határozott időre tiltsa el pénzügyi szolgáltatóknál közigazdász végzettséghez kötött foglalkozás gyakorlásától, állapítsa meg, hogy a II. rendű terhelt legkorábban a szabadságvesztés büntetése kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra, utasítsa egyéb törvényes útra a magánfél polgári jogi igényét és kötelezze a II. rendű vádlottat a bűnügyi költség viselésére.

[36] 3. A II. rendű vádlott védője a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében azt fejtette ki, hogy az ügyészség tudatosan nem veszi figyelembe azon bizonyítékokat, amelyek alapján megállapítható, hogy az magánfél tudott a hitel felhasználásának módjáról, vagyis arról, hogy a cél a cég2 hitelkiváltása. Erre tekintettel pedig sem a csalás, sem a költségvetési csalás büntette nem állapítható meg védenca terhére.

[37] A Legfőbb Ügyészséggel szemben úgy ítélte meg, hogy a másodfokú bíróság ítéletében egyértelműen nyomon követhető, hogy milyen megalapozottsági okokat látott az elsőfokú ítélettel szemben, és mindezeket miként küszöbölte ki. Utalt egyben arra, hogy a megalapozatlansági okok továbbá jellemzően egymásból következnek, így éles elkülönítésük sokszor nem is lehetséges. A tudattartalomra vont következtetés, mint közvetett megismerési folyamat mindig ténykövetkeztetés, ennél fogva az magánfél – illetve az magánfél

döntéshozóinak tudattartalmára – vont következtetés is kizárólag ténykövetkeztetés lehet, amelyből következik, hogy amennyiben a tudattartalomra vont következtetésben tévedett az elsőfokú bíróság, tényből tényre következtetett helytelenül, így megalapozatlansági ok áll fenn. A helytelen ténybeli következtetés alapját pedig az képezte, hogy a tárgyalás anyagává tett okirati bizonyítékokat nem tartalomhűen – azaz iratellenesen értékelte a törvényszék.

[38] Kifejtette, hogy az magánfél1 képviselőinek a cég2 hitelkiváltásával tisztában lévő tudattartamát bizonyítja a cég2, a cég1, az magánfél1, a bank1 és az cég6 által kötött megállapodás, a hitelkeret-szerződés preambuluma, az magánfél1 Kockázatkezelési Igazgatóság mindkét bankgarancia esetében adott állásfoglalása, az magánfél1-től származó belső iratok, a tárgyalás anyagává tett, a nyomozati iratok 12. sz. mellékletének könyvtárában lévő feljegyzés 1. oldalának 4. kérdésére adott válasza, valamint tanú4 2010. február 22-i, tanú5nak küldött feljegyzése, amelyből kiderül, hogy tanú4 a hitelcél indokoltága szempontjából állásfoglalást kért a hitelcél megfelelőségéről a Termékfejlesztési és Kormányzati Koordinációs Divíziótól, amely nem emelt kifogást.

[39] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság ezen bizonyítékokból nem vonta le a helyes következtetéseket, a Legfőbb Ügyészség átirata kapcsán pedig azt kifogásolta, hogy egyáltalán nem tér ki arra, hogy milyen bizonyítékokból lehet arra következtetni, hogy az magánfél1 nem volt tisztában a hitel felhasználásának céljával, az általa megemlített egyetlen bizonyíték, tanú6 vallomása pedig az összes felsorolt okirati bizonyítékkal ellentétes. Az okirati bizonyítékok álláspontja szerint azt támasztják alá, hogy az magánfél1 foglalkozott a cégcsoporton belüli pénzügyi mozgások finanszírozhatóságával, majd az aggályos volta ellenére a Jogi Igazgatóság támogatta a hitelszerződés megkötését. Így álláspontja szerint a másodfokú bíróság megfelelően küszöbölte ki a releváns bizonyítékok értékelésének teljes mellőzéséből fakadt megalapozatlanságot. Állította továbbá, hogy a másodfokú bíróság ezen túlmenően is egyértelműen azonosította az elsőfokú bíróság ítéletének megalapozatlansági okait.

[40] A hitel visszafizetésének szándéka kapcsán rámutatott, hogy a teljesítőképesség és a teljesítési készség nem ugyanaz, a bűnösség kérdését pedig az utóbbi dönti el, jóllehet kétségtelen, hogy a teljesítőképesség hiánya olyan objektív tény, amely következtetési alapként szolgálhat a teljesítési készség hiányára. Álláspontja szerint csak szakértői bizonyítás útján lehetett volna megállapítani, hogy a cég1 üzleti terve megvalósítható lett volna-e, így a cég1-nek volt-e reális lehetősége a hitel visszafizetésére. Ugyanakkor valójában kizárja a szakértői bizonyítás szükségességét, hogy mind a cég1 mint szerződő fél, mind a cég2 mint kezes vagyoni helyzete teljeskörűen átlátható volt, ennél fogva az magánfél1 megtévesztése e körben is eleve kizárható, vagyis helytelen a Legfőbb Ügyészség azon állítása, amely szerint az magánfél1-t a teljesítőképesség tekintetében megtévesztették. Rámutatott, hogy abból a tényből, hogy a cég1 nem tett eleget a fizetési kötelezettségének, nem következik az, hogy az üzleti terve is megvalósíthatatlan volt. A védő egyetértett a másodfokú bíróság ítéletével abban is, hogy az üzleti terv a szokásos üzleti kockázaton túlmutatott, azonban ezt a bankgaranciát vállaló magánfél1 is felismerte, vizsgálta és értékelte, és ennek eredményeként foglalt állást az ügylet támogathatóságáról.

[41] Utalt arra is, hogy amennyiben az I. rendű vádlottnak mégsem állt volna szándékában a hitel visszafizetése, úgy nincs objektív tényalapja annak, hogy erről a II. rendű vádlott tudott volna, ilyen tény sem az elsőfokú bíróság, sem a másodfokú bíróság ítélete elleni fellebbezés, sem a Legfőbb Ügyészség átirata nem állít.

[42] Előadta, hogy védenca büntetőjogi felelőssége szempontjából a szándéknyilatkozatok valóságtartalma teljes mértékben irreleváns, maga az elsőfokú bíróság sem tett olyan tényállítást, miszerint a II. rendű vádlott tudata átfogta volna a szándéknyilatkozatok hamisságát.

[43] Kifejtette, hogy a másodfokú bíróság törvényesen küszöbölte ki az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított tényállás hiányosságait és tévedéseit abban a körben is, hogy a II. rendű vádlott célja az ügyleti konstrukcióval az lett volna, hogy a cég2 annak ellenére jusson hitelhez, hogy a hitelnyújtási feltételeknek nem felel meg. Ezzel szemben úgy foglalt állást, hogy a visszafizetési képesség tekintetében nyilvánvalóan nem védencének kellett döntenie, az ügylet minden adata és a cégcsoport vagyoni helyzete is transzparens volt az magánfél1 előtt, így valójában annyi történt, hogy terhelt2 munkakörében eljárva közvetítette az ügyféli igényt, az magánfél1 pedig az adatokat mérlegelve – az aggályokat számba véve – az ügylet támogatását jóváhagyta.

[44] Rögzítette, hogy a bankgarancia-program feltételei ugyan valóban kifejezetten tiltották, hogy az adós a bankgaranciával biztosított hitelt egyéb hiteleinek kiegyenlítésére fordítsa, ugyanakkor a szerződő fél a cég1 volt, e társaság pedig nem hitelkiegyenlítésre fordította a hitelösszeget, hanem forgóeszközt vásárolt a cég2-től, a tartozásait pedig a cég2 rendezte a kapott vételárból, azaz a jogügylet a bankgarancia-program feltételeinek formálisan megfelelt, jogellenesség ezért nem állhat fenn. Hangsúlyozta, hogy a költségvetési csalás tényállása kerettényállás, jelen esetben az elsődleges keretjogszabály az 1122/2009. (VII. 23.) Kormányhatározat. Ezen jogszabály ugyanakkor nem tiltotta, hogy a forgóeszközök kapcsolt vállalkozástól kerüljenek beszerzésre, ahogy arról sem rendelkezett, hogy a jogszabályban rögzített tilalmak a forgóeszközök eladójával szemben is fennállnak, azaz a hitelből finanszírozott vételár felhasználásával kapcsolatban nem tartalmazott megkötést a kormányhatározat.

[45] Megjegyezte, hogy a pénzösszeg pusztá megszerzésének céljára redukálódó ügyészi végkövetkeztetés figyelmen kívül hagyja azt – a másodfokú bíróság által az értékelésbe bevont – álláspontot, hogy a bankgarancia nem „ingyen pénz” volt, annak lehívása tartozást keletkeztetett a cég1-nél az magánfél1 felé.

[46] A védő a másodfellebbezésre reagálva kifejtette, hogy az figyelmen kívül hagyja, hogy a másodfokú bíróság részletesen értékelte azokat a bizonyítékokat, amelyek alapján egyértelműen kitűnik, hogy az magánfél1 is tisztában volt a „pénz útjával”, és az aggályok azonosítása után döntött az ügylet támogatásáról. Sérelmezte, hogy a főügyészség figyelmen kívül hagyta, hogy az üzleti terv konkrét megvalósítása tekintetében a bank1-nek nem volt ellenőrzési kötelezettsége, az elsőfokú ítélet sem rögzített tényállítást arra vonatkozóan, hogy a II. rendű vádlott a műtrágya-adásvétel konkrét módjáról tudott volna.

[47] A másodfellebbezés kapcsán is megfogalmazta, hogy a lefolytatott bizonyítási eljárással ellentétes az a megállapítás, amely szerint a cég2 hitele restrukturálásának célja ismertelen volt az magánfél1 előtt és megjegyezte, hogy a hitelátstrukturálásból nem is következik okszerűen, hogy a hitel megszerzésének kizárólag ez volt a szándéka, főként visszafizetési szándék nélkül.

[48] Összességében rögzítette, hogy a lefolytatott bizonyítás eredményeképp nem került feltárássra olyan tény, amelyről védenca bizonyítottan tudott volna, de az magánfél1 döntéshozói nem, a megtevesztés ezért szóba sem jöhet.

[49] Felvetette, hogy az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségét is jelentős mértékben megszegte azzal, hogy azon túlmenően, hogy a tényállásban az magánfél1-nek a bankgarancia nyilatkozat alapján fennálló fizetési kötelezettségét megállapító ítéleteket feltűntette, nem indokolta meg, hogy miért jutott teljesen eltérő álláspontra a polgári bíróságokkal, amelyek megállapították, hogy a bank1 nem tévesztette meg az magánfél1-t.

[50] Mindezek alapján arra tett indítványt, hogy a Kúria a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.110/2023/29. számú ítéletét hagyja helyben.

[51] A Kúria az ügyet a Be. 621. § (1) bekezdése szerint nyilvános ülésen bírálta el, melyen a Legfőbb Ügyészség képviselője a BF.1057/2024/2. számú átiratában foglaltakat változtatás nélkül fenntartotta. A védő írásbeli észrevételére kifejtette, hogy abból iratellenes az a megállapítás, hogy az magánfél1 tudta volna, mi a hitel igazi célja, ilyen információt a szerződés preambuluma sem tartalmazott. Az magánfél1 nem tudott arról sem, hogy a cég1 a felvett hitelből megvásárolt alapanyagokat visszaértékesíti a cég2 részére, a bank csupán sejtette, hogy mögöttes ügylet történik, és a sejtés a tévedésbe ejtéssel be is igazolódott. Mivel nem volt előre látható a teljesítőképesség hiánya, azt az magánfél1 sem láthatta, e körben a másodfokú bíróság a bizonyítékok értékelése során a logika szabályainak meg nem felelő ténybeli következtetést tett. Amennyiben az magánfél1 tudott volna arról, hogy a hitel visszafizetésére előre láthatóan nem fog sor kerülni, hűtlen kezelés valósult volna meg, a II. rendű terhelt ez esetben sem mentesülne a büntetőjogi felelősség alól.

[52] Az magánfél1 jogi képviselője felszólalásában csatlakozott a Legfőbb Ügyészség indítványához, álláspontja szerint a másodfokú bíróság megalapozatlansági ok hiányában tért el az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól. Vítatta az elsőfokú bíróság jogi minősítését és kérte, hogy a Kúria 2,121 milliárd forint kártérítésre kötelezze a II. rendű terheltet. Az elsőfokú bíróság a kár összegét a bankgarancia összegével egyezően állapította meg, másodlagosan ebben az összegben indítványozta a polgári jogi igény elbírálását. Rámutatott, hogy az állami költségvetést kár nem érte, az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a terheltek szándéka az állami költségvetés megkárosítására irányult, az 1.712 milliárd forintból 1.54 milliárd forint kár érte volna az állami költségvetést. Az elsőfokú bíróság az magánfél1-t sértettnek tekintette, a kárértéket azonban az 1.712 milliárd forint egytized részében állapította meg. A csalás befejezettségére tekintettel a tényleges kár összege határozza meg a helyes minősítést és a két bűncselekmény között az alaki halmazat csupán látszólagos. Költségvetési csalás akkor valósult volna meg, ha az állami kezességvállalás eredményeképpen teljesítésre került volna sor, jelen esetben azonban a kár az magánfél1-nél következett be, így a bűncselekmény sértettje is ez a bank. Így a Legfőbb Ügyészség minősítésével egyetértett. Rámutatott, hogy a 2010. október 25-én történt és az azt követő tranzakciók összecszerűsége és iránya bizonyítja a hitelrestrukturálás tényét. A cég2 2009-ben már fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben volt, több milliárd forintos tartozása állt fenn a bank1 felé, ún. intensive care eljárás alatt állt, ekként a bankgarancia programból ki volt zárva, mégis hozzá jutott a hitel, melyből saját hitelének összegét csökkentette. Kiemelte, hogy a II. rendű terhelt büntetőjogi felelőssége tekintetében az is jelentőséggel bír, hogy ő kérte a cég2 tartozásainak a törlését a KHR-ből, mivel tudta, hogy a cégcsoportot át fogják vizsgálni. II. rendű terhelt a saját munkáltatóját is meg akarta tévesztetni, illetve az magánfél1 részéről megállapítható a hanyag ellenőrzés ténye is, ami azonban legfeljebb sértetti közrehatásként értékelhető. Utalt a lefolytatott két polgári perre és kiemelte, hogy bár a bíróság az magánfél1 keresetét elutasította, de ez nem eredményezhet res iudicatát, mivel az csak akkor merülhetne fel, ha magánfél1 ugyanazon tényállás, ugyanazon jogcím alapján a II. rendű vádlottat perelte volna, de ilyen nem történt.

[53] terhelt2 II. rendű terhelt védője a nyilvános ülésen az általa korábban előadottakat fenntartva hangsúlyozta, az I. rendű terhelt át akarta strukturálni a céget, a cég1 lépett volna a cég2 helyébe, ezt támasztja alá a telephelyen végzett 120 millió forint értékű beruházás is. Álláspontja szerint a hitelkérelem benyújtójának a felelőssége csak akkor jöhet szóba, ha a kérelem és mellékletei nem transzparenssek. A KEHI jelentése nem a bank1, hanem az magánfél1 kötelezettségszegését állapította meg. Kiemelte, hogy terhelt2 II. rendű terhelt semmit sem titkolt el munkája során, az általa megkapott iratokat ismertette csupán, az magánfél1 tehát nem volt megtévesztve, minden lényeges tény ismert volt a számára. Utalt arra, hogy az ügyészségnek az magánfél1 döntéshozói felelősségét kellett volna vizsgálnia.

Kérte, hogy a Kúria a II. rendű terheltet bűncselekmény hiányában mentse fel az ellene emelt vád alól.

[54] A Legfőbb Ügyészség képviselője a viszonzválaszában rámutatott, hűtlen kezelés megvalósulására semmilyen adat nincs, a kockázatos hitel kapcsán tévedésbe ejtés történt. Álláspontja szerint tévesen hivatkozik a védelem arra, hogy az magánfél1-nek tudomása volt arról, hogy a cég2 adósságának törlesztésére lesz fordítva a hitel, hiszen ez esetben a bankgarancia programból kizárt lett volna ez a hitelfelvétel. Fenntartotta, hogy a pénzügyi konstrukcióból egyenesen következett, hogy a hitel nem kerülhet visszafizetésre. Álláspontja szerint II. rendű terhelt részéről a fő motívum az volt, hogy a cég2-nek nyújtott korábbi bank1 hitel vonatkozásában nagyobb megtérülést érjen el.

[55] A II. rendű terhelt védője a viszonzválaszában rámutatott, noha a polgári bíróságok ítéletei nem kötik a büntetőügyben eljáró bíróságot, a polgári perekben ugyanazon tények kerültek megvizsgálásra és megállapításra, melyek a büntetőügyben relevánsak.

[56] terhelt2 II. rendű terhelt az utolsó szó jogán hangsúlyozta, az magánfél1 teljes mértékben tisztában volt a konstrukció minden elemével, és ez alapján bűncselekmény hiányában történő felmentését kérte.

[57] **III. A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség fellebbezése alapos.**

[58] 1. A Be. 615. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntése esetén. A Be. 615. § 82) bekezdés b) pontja szerint ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság az elsőfokon elítélt vádlottat felmentette.

[59] Az elsőfokú bíróság a II. rendű vádlott bűnösségét megállapította bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének kísérletében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont] és bűnsegédként elkövetett csalás büntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (6) bekezdés a) pont], míg a másodfokú bíróság az e bűncselekmények miatt emelt vád alól II. rendű vádlottat felmentette, erre figyelemmel a másodfellebbezés joga megnyílt.

[60] A Be. 615. § (3) bekezdése szerint a másodfellebbezés sérelmezheti a) az ellentétes döntést, illetve b) kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, az 583. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezést vagy indokolást.

[61] A Be. 583. § (3) bekezdése alapján fellebbezésnek van helye kizárólag a) az előzetes mentesítésre vonatkozó rendelkezést is ideértve a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezés, b) az ítéletnek az egyszerűsített felülvizsgálati eljárás tárgyát képező rendelkezése, a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti indítványt, illetve a polgári jogi igényt érdemben elbíráló rendelkezése, vagy c) a felmentő ítélet indokolásának 566. § (4) bekezdése, valamint a megszüntető határozat indokolásának 567. § (5) bekezdése szerinti tartalma ellen is.

[62] A Be. 615. § (5) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság ítéletének a (3) bekezdésben meghatározottakon kívüli rendelkezése, illetve része ellen nincs helye fellebbezésnek.

[63] A Be. 616. § b) pontja kimondja, a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésre jogosult az ügyészség is.

[64] A másodfokú bíróság II. rendű vádlottat felmentő rendelkezése ellen kizárólag az ügyészség jelentett be másodfellebbezést a Be. 615. § (3) bekezdés a) pontja alapján, amely joghatályos.

[65] 2. A Kúria ezt követően vizsgálta a harmadfokú felülbírálat terjedelmét.

[66] A Be. 618. § (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság

a) a másodfokú bíróság ítéletének

aa) a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését,

ab) azon rendelkezését, illetve részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatára eredményezett, és

b) az elsőfokú és másodfokú bírósági eljárást arra tekintet nélkül bírálja felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett.

[67] A Be. 618. § (2) bekezdésére figyelemmel a harmadfokú bíróság hivatalból dönt az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben, valamint a szülői felügyeleti jogra és a polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezésekről is.

[68] Az ügyészség fellebbezése a Be. 615. § (3) bekezdés a) pontjában írt irányú volt, arra tekintettel, hogy a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bírósággal ellentétes döntését támadta.

[69] Ezért a sérelmezett ellentétes döntés alapjául szolgáló tényállás megalapozottságára is kiterjedő, azaz teljeskörű a felülbírálat a harmadfokú eljárásban.

[70] 2.1. A Kúria a harmadfokú eljárásban a Be. 618. § (1) bekezdés b) pontja alapján hivatalból elvégzett vizsgálata során nem észlelt a Be. 607. § (1) bekezdésében, illetve a Be. 608. § (1) bekezdésében írt feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést, továbbá olyan, a Be. 608. § (1) bekezdésében fel nem sorolt eljárási szabálysértést sem, mely lényeges hatással volt az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, illetve az intézkedés alkalmazására [Be. 609. § (1) bekezdés].

[71] 2.2. A sérelmezett ellentétes döntés tekintetében a felülbírálat arra terjedt ki, hogy az ítéleti tényállás megalapozott-e, és ez alapján a vádlott büntetőjogi felelősségének eldöntése helytálló-e, továbbá a cselekmény minősítése törvényes-e.

[72] A harmadfokú bíróság a tényállását arra a tényállásra alapítja, amely alapján a másodfokú bíróság az ítéletét meghozta, kivéve, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan [Be. 619. § (1) bekezdés].

[73] A harmadfokú eljárásban speciális szabály, hogy a fellebbezésben tilalmazott bizonyítást indítványozni, új tényt állítani vagy új bizonyítékra hivatkozni nem lehet [Be. 615. § (6) bekezdés], és bizonyításnak nincs helye [Be. 619. § (2) bekezdés].

[74] A harmadfokú bíróság tehát azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által esetleg kiegészített, helyesbített és ezek eredményeképpen irányadó tényállás megalapozott-e. Mivel az elsőfokú és a másodfokú ítélet egységes egésznek tekintendő, a vizsgálat kiterjed arra is, hogy a tényállás másodfokon történő esetleges módosítása, kiegészítése, helyesbítése helytállóan történt-e.

[75] A harmadfokú bíróság ugyanis az ellentétes döntés tekintetében köteles vizsgálni a tényállás megalapozottságát és az esetleges megalapozatlanságot kiküszöbölni. Ez utóbbi esetben azonban kizárólag a bizonyítást érintő ügyiratok és ténybeli következtetés alapján van törvényes lehetőség a tényállás kiegészítésére, illetve kiegészítésére.

[76] Ezen túlmenően vizsgálnia kell, hogy a másodfokú bíróság az 593. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel törvényes módon állapított-e meg az elsőfokú bíróságtól eltérő tényállást. Ha ez alapján e tekintetben arra a következtetésre jut, hogy nem törvényesen járt el a másodfokú bíróság, akkor a harmadfokú bíróság az ítéletnek a másodfokú bíróság eltérő tényállás megállapítását eredményező részét kirekesztheti és a másodfokú bíróság által felmentett vagy megszüntetéssel érintett vádlott bűnösségét megállapíthatja.

[77] A Be. 592. § (2) bekezdése értelmében az elsőfokú ítélet részben megalapozatlan, ha a) az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, b) a tényállás részben felderítetlen, c) a megállapított tényállás ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, d) az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett.

[78] 2.2.1. Jelen ügyben a másodfokon eljáró ítélőtábla az elsőfokú ítélet megalapozottságának a vizsgálata során a tényállást részben megalapozatlannak tartotta, mind a négy fenti ok alapján, azaz azt hiányosnak és részben felderítetlennek ítélte meg azzal, hogy részben ellentétes az bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával is és az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett.

[79] A másodfokon eljáró ítélőtábla ugyanakkor elmulasztotta részletesen és alapos indokolással kifejteni, hogy miben áll az elsőfokú ítélet részleges iratellenessége, milyen helytelen következtetéseket tett az elsőfokú bíróság, miben jelent meg a tényállás hiányossága és a felderítetlensége.

[80] Amennyiben az elsőfokú bíróság ítélete részben megalapozatlan, a másodfokú bíróság kötelessége azt kiküszöbölni.

[81] A másodfokú eljárásban a részbeni megalapozatlanság az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás alapján küszöbölhető ki, ennek eredményeként az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapíthat meg a másodfokú bíróság, ha a vádlott felmentésének vagy részbeni felmentésének, vagy az eljárás megszüntetésének vagy részbeni megszüntetésének van helye [Be. 593. § (1) bekezdés b) pont]. Ha azonban nincs részbeni megalapozatlanság, akkor az eltérő tényállás megállapításának jogi alapja is hiányzik.

[82] A másodfokú bíróságnak tehát az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékokat kell alapul vennie, attól – megalapozott tényállás esetén – akkor sem térhet el, ha saját meggyőződése esetlegesen eltérő. A tényállás módosítása (ideértve az eltérő tényállás megállapítását is) csak az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékok alapján történhet. Az elsőfokú bíróság által megállapított bizonyítást érintő ügyiratok alapján a tényállás módosítása valójában nem más, mint ugyanazon bizonyítékok alapján olyan további, az elsőfokú bíróság által nem megállapított ténynek a megállapítása, amit az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyott, azonban a vádlott büntetőjogi felelőssége szempontjából releváns (Bhar.614/2023/26.).

[83] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy az ügyészség által indítványozott bizonyítás alapján az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállás megállapításával az elsőfokú bíróság által felmentett vádlott bűnösségét megállapíthatja (avagy ellenkezőleg, az elsőfokú bíróság által bűnösnek kimondott vádlottat felmentheti), de a tényállás megváltoztatását nem alapíthatja olyan bizonyítékokra, amelyeket az elsőfokú bíróság nem tett a tárgyalás anyagává és a másodfokú bíróság sem vett fel rájuk nézve részbizonyítást (BH 2022.94.).

[84] A Kúria osztotta a Legfőbb Ügyészség álláspontját abban, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét illetően eltérő tényállás megállapítását lehetővé tevő megalapozatlansági okok nem álltak fenn, az elsőfokú bíróság ítéletének tényállása csupán részletekben hiányos, illetve elírásban szenved.

[85] A Kúria megállapítása szerint ugyanis az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás a bizonyítási eszközökből származó bizonyítékokkal nem ellentétes, az elsőfokú bíróság ítélete nem tartalmaz iratellenes megállapítást, az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat

értékelő tevékenységéről számot adott, és a bizonyítékokat a logika szabályainak megfelelően értékelte.

[86] A következetes bírói gyakorlat szerint, ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által elfogadott tények közül nem jelölt meg egyetlen olyat sem, amelyet iratellenesnek talált, továbbá nem határozta meg azt sem, hogy a törvényszék mely tényekből vont le helytelen logikai következtetést, valójában nem nyílt törvényes lehetősége arra, hogy az általa vélt részbeni megalapozatlanságot kiküszöbölje (Bhar.589/2022/6.). A vélt megalapozatlanság törvénysértő módon, a bizonyítékok eljárási törvényben tilalmazott felülmérlegelésével történő orvoslása éppen a másodfokú bíróság ítéletében rögzített tényállás megalapozatlanságát eredményezi (Bhar.718/2022/8.).

[87] A felülmérlegelés tilalmát csupán az nem sérti, ha az elsőfokú bíróság által a külső történésekre, illetve a vádlott tudattartalmára vonatkozóan megállapított ellentétes, egymást kizáró tények közötti ellentétet a másodfokú bíróság ténybeli következtetés útján oldja fel. Ilyen esetben a másodfokú bíróság eljárásjogilag helyesen orvosolja a tényállás megalapozatlanságát, ezért a harmadfokú bíróság a határozatát az általa elfogadott tényállásra alapítja (Bhar.394/2020/8.).

[88] Jelen ügyben nem ez történt. Az elsőfokú bíróság teljeskörűen rögzítette a cég2 és a cég1, valamint ezen gazdasági társaságok működése kapcsán releváns adatokat. Így a társaságok tulajdonosi viszonyait, adósságállományát, a pénzügyi intézetekkel kötött megállapodásokat és a hitelezési folyamatot.

[89] Helytállóan mutatott rá a Legfőbb Ügyészség, nem foghat helyt a másodfokú bíróságnak a tényállás részbeni felderítetlenségére, iratellenességére, valamint az elsőfokú bíróság megállapított tényekből további tényekre tévesen vont következtetésre hivatkozása.

[90] Az elsőfokú bíróság az ítélete 15. oldalán azt rögzítette, hogy a „vádlotti védekezéseket elvetette”, ugyanakkor a bizonyítékok értékelésének további részéből kitűnően (elsőfokú ítélet 16-169. oldal) ténylegesen csak a büntetőjogi felelősség érdemi vonatkozásait érintően és a más bizonyítékokkal (tanúvallomások, okirati bizonyítékok) alá nem támasztott részében nem fogadta el a vádlottak vallomását. Ezen túlmenően a megállapított tényállásból is ellenőrizhető módon elfogadta az okirati bizonyítékokkal egyező terhelti vallomásokat.

[91] 2.2.1.1. Az ítélet tábla határozatában nem jelölte meg, hogy az elsőfokú ítélet tényállása milyen okból és milyen tényre nézve hiányos. Így ezt – bár az erre vonatkozó jogszabályi rendelkezés szerepel az ítélete indokolásában – ténylegesen nem róta az elsőfokú bíróság terhére.

[92] 2.2.1.2. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet részben felderítetlennek tartotta, ugyanakkor azt is rögzítette a határozatának az indokolásában, hogy a „törvényszék a tényállás-felderítési kötelezettségének alapvetően eleget tett, amikor a tárgyaláson kihallgatta az I. és a II. r. vádlottat, tanú6, tanú5, tanú4, tanú7, tanú1, tanú3, tanú8, tanú9, tanú10, tanú11, tanú2, 1. és 2. számú tanúkat, felolvasással a tárgyalás anyagává tette tanú12, tanú13, tanú14, tanú15, tanú16, tanú17, tanú18 tanúk vallomását, és ismertetéssel tanú19, tanú20, tanú21, tanú22 és tanú23 tanúk vallomását, valamint az ügy elbírálása szempontjából releváns egyéb okirati bizonyítékokat” {másodfokú ítélet [80] bekezdés}. Ezt követően pedig a felderítetlenség mibenlétét abban határozta meg, hogy „... indokolt lett volna bizonyítás felvétele annak körében is, hogy a szerződéskötést követően megváltozott körülmények mennyiben érintették az egyébként is kockázatos üzleti terv megvalósíthatóságát, és a cégcsoport fizetéseképtelensége milyen tényezőktől függött. [...] Az üzleti terv realitása, megvalósíthatósága, ill. az üzleti kockázat értékelése kapcsán indokolt lett volna további bizonyítást lefolytatni (szakvéleményt beszerezni), hogy a valótlanság tekintetében megalapozott állításokat lehessen tenni. Az ítélet tábla megítélése szerint ugyanis még normál

gazdasági körülmények között sem feltétlenül prognosztizálhatóak az egyes gazdasági folyamatok, egy pénzügyi-gazdasági válság esetén pedig még kiszámíthatatlanabb a helyzet.” {másodfokú ítélet [122] bekezdés}. E megállapítás helytállósága tekintetében pedig az vizsgálendő, hogy az elsőfokú bíróságnak rendelkezésre állt-e elegendő bizonyíték e kérdés eldöntésére, vagy indokolt lett volna igazságügyi szakértő kirendelése. A cég2 és cég1 céadatait és a gazdasági tevékenységükre, gazdálkodásukra vonatkozó adatokat az elsőfokú bíróság az okirati és személyi bizonyítékokból ismerte, mérlegelési körébe vonta, ezen túlmenően az üzleti terv és a hitelezési folyamatra vonatkozó okiratok tartalma is bizonyítás anyagát képezte, a hitelezési folyamatban résztvevő személyek tanúvallomásával együtt. Az elsőfokú bíróság okszerű indokát adta, hogy e bizonyítékok közül melyeket és miért fogadott el. A Kúria ennek során nem észlelt iratellenes megállapítást a törvényszék részéről. Mindezek tükrében arra a kérdésre kell választ adni, hogy reálisan számolhatott-e a hitelfelvevő kft. tényleges vezetője – az I. rendű vádlott – azzal, hogy a hitelt a bankgarancia lehívása nélkül vissza tudják fizetni. A cég1 korábban nem végzett jelentős gazdasági tevékenységet, és e hitelezési folyamatot megelőzően nem sokkal – 2010. február 17. napján – 61 millió forint összegű tőkeemelését hajtott végre, ezáltal 93,12%-os többségi tulajdonos lett a cég2. Az elsőfokú bíróság ítélete rögzítette a cég2 adóságállományát, a bank1-vel történt adósság átütemezéseket és a hitelezési folyamatra vonatkozó okiratok tényleges tartalmát. Az elsőfokú bíróság nem a tényállásában rögzítette – de bizonyítékként értékelte és az indokolása részét képezi –, hogy a cég2 szándéka szerint átadta vevőállományát, a vevők pedig szándéknyilatkozatokat adtak a cég1 felé. Ugyanakkor a „vevők” közül a cég7 már két éve nem létezett, a többi vevő működő gazdasági társaság volt, azonban vagy nem a cég1-től vásároltak, vagy az adott időszakban egyáltalán nem volt műtrágya beszerzésük. Az üzleti terv szerint a cég1 a hitelösszegéből alapanyagot vásárolt, a kormányhatározatban a bankgarancianyújtás céljaként előírt gazdaságélénkítés érdekében. Ezzel szemben azonban a cég2-nél „beragadt” műtrágya alapanyagot vásárolta meg 82 – részben fiktív – számlával a bank1 által nyújtott hitelből, amelyre a magánfél bankgaranciát nyújtott. Ez alapján a megvett 26800,79 tonna műtrágyából legalább 16.497 tonna műtrágya egyáltalán nem került a cég1 birtokába, csak papíron mozgott.

[93] Ha a szerződések időpontját összevetjük ez utóbbi beszerzéssel, akkor az alábbiak rögzíthetőek: a cég1 2010. március 1. napján kötött a bank1-vel hitelszerződést, melyben a bank 2,14 milliárd forint hitelkeret rendelkezésre tartására vállalt kötelezettséget. Ezt a szerződést 2010. július 15. napján módosították az igénybevételi határidő tekintetében. Az magánfél 2010. október 25. napján bocsátotta ki a bankgarancia nyilatkozatot. A bank1 2010. október 25. napján 2.140.000.000 forintot folyósított a cég1-nek, amely még ugyanezen a napon belső átvezetéssel a fenti 82 darab számla alapján, összesen 26800,79 tonna műtrágya ellenértékéért 2.155.508.206 forintot fizetett meg a cég2-nek, majd ugyanezen a napon ez a gazdasági társaság 2.252.385.677 forintot utalt a bank1-nek a fennálló, ekkor már 3 milliárd forintot is meghaladó tartozása törlesztésére.

[94] A cég1 tárgyi feltételeit vizsgálva rögzíteni kell, hogy megfelelő tárolókapacitása nem volt a műtrágya betárolására. A közraktárba beraktározott anyag kiváltásához pedig szabad pénzforrással nem rendelkezett. A beszerzések ugyanazon a napon történtek, „ugyanakkor a tetemes készlet egy napon, egymástól több száz kilométeres távolságban való telephelyeken átadása-átvétele életszerűtlen. Amit alátámaszt az is, hogy e tény ismeretében tanú2 tanú módosította a vallomását, továbbá az erre vonatkozó okirat tekintetében tanú17 azt a tájékoztatást adta a KEHI vizsgálat során, hogy azok egy csőtörés miatt eláztak, míg tanú1 úgy nyilatkozott, hogy soha nem látta, hogy ezek a tételek teljes egészében cégéhez kerültek volna (elsőfokú ítélet 22. oldal). Továbbá a kft.-nek nem állt rendelkezésre elegendő munkaerő sem.

[95] Ilyen tények alapján egyértelműen megállapítható, hogy az üzleti terv megvalósíthatóságának kérdése fel sem merülhet, hiszen egyértelmű következtetés vonható arra, hogy az a cég1-t ténylegesen irányító I. rendű vádlottnak nem is állt a szándékában. Mindezek tükrében szükségtelen lett volna igazságügyi szakértő kirendelése, ami csak az eljárás szükségtelen elhúzódását eredményezte volna.

[96] A teljesség érdekében a Kúria utal arra, hogy ezen a védelem azon hivatkozása sem változtat, hogy a „cég3 döntötte be a piacot. Ugyanis a cég1 üzletrészei 93,17%-os tulajdonosának 2009. év második felében már a bank1 felé – a 2009. május 25., 2009. június 08., 2006. augusztus 04. napjain kötött szerződések alapján – 3 milliárd forint, és a bank3 felé 316.144.074 forint tőketartozása, a bank4 felé 985.340.640 forint lejárt tartozása, míg az bank5 felé kb. 1,5 milliárd Ft tartozása állt fenn. Ezen túlmenően a hitelezési konstrukció előtt sem tudta a cég2 a meglévő alapanyagot eladni, továbbá a megvásárolt alapanyag nem teljes egészében került a cég1 birtokába és a vevő állomány a jelentős részt a cég2 volt.

[97] Végül, ha a másodfokú bíróság ennek a bizonyításnak az elrendelését indokoltnak tartotta és egyben annak elmaradását részbeni felderítetlenséget eredményező megalapozatlanságnak értékelte, akkor ennek kiküszöbölése érdekében – az elsőfokú bíróság által értékelt bizonyítékok átértékelése helyett – az igazságügyi szakértő kirendelésére törvényes lehetősége lett volna. Ezzel szemben a harmadfokú bíróság megállapítja, a büntetőügy bírósági szakaszában az eljárásban részt vevő, bizonyítási indítvány tételére jogosult személyek közül senki sem indítványozta a könyvszakértői bizonyítás elrendelését, az elsőfokú bíróság pedig azt hivatalból nem tartotta szükségesnek.

[98] A Be. jogalkotói indokolásának általános részében kifejtésre került, hogy „a törvény szerint a büntetőeljárásnak több eljárási szereplő tevékenységén keresztül biztosított az igazság kiderítése, a döntéseket valósághű tényállásra kell alapozni. A törvény strukturális jelentőségű újítása a bíróság tényállás-tisztázási kötelezettségének újragondolása. A bíróság a tényállás tisztázása során bizonyítási eszközt indítvány alapján szerezhethet be, ennek hiányában nem köteles bizonyítási eszközök beszerzésére és vizsgálatára.” A Be. 163-164. §-aihoz írt jogalkotói indokolás szerint „a bíróságnak tehát lehetősége van arra, hogy a bizonyítandó tényeket hivatalból, teljes körben tisztázza a tényállást, azonban a vád bizonyítására nem kötelezhető, és ezért a vád bizonyítási kötelezettségének elmulasztása a bíróságra nem telepíthető az ítélkező funkciótól idegen következményeket.”

[99] Az Alkotmánybíróság a 20/2020. (VIII.4.) AB határozatában rögzítette, a bíróságnak a valósághű tényállás megállapítására kell törekednie. A valósághű tényállás felderítése legitim indokot ad ahhoz, hogy a bíróságnak –a vádlói, a védői inaktivitást korrigálva – indítvány nélkül be kell szereznie és vizsgálnia kell a bizonyítási eszközöket, amelyek a tényállás megállapításához szükségesek. A bíróság hivatalbóli bizonyítási tevékenységének legfőbb korlátja annak célhoz kötöttsége azáltal, hogy kizárólag a valósághű tényállás megállapítására irányul.

[100] A Be. Alapvető Rendelkezések részében tárgyalt alapelvek természetesen átjutnak az egész büntetőeljárás és az egyes büntetőeljárási rendelkezések alkalmazásába. Ezért az alapelvek tiszteletben tartásáról a bíróságoknak a bizonyítás, így a hivatalból történő bizonyítás során is gondoskodniuk kell.

[101] A bíróságok hivatalbóli bizonyítási tevékenysége célhoz kötött: kizárólag a valósághű tényállás megállapítására irányul. Főszabály, hogy a büntetőeljárásban a vádló bizonyítási kötelezettsége az elsődleges, és a bíróság a tényállás tisztázása során bizonyítékot indítvány alapján szerez be. Kivételesen, méghozzá a valósághű tényállás megállapítása érdekében, és az eljárási alapelvek érvényesítése mellett, a bíróság indítvány hiányában is intézkedhet a bizonyítékok beszerzése iránt. A bíróság indítvány hiányában is határozhat bizonyíték beszerzéséről, a hivatalbóli bizonyítás lehetősége csak a valósághű tényállás megállapítása

érdekében és az Alaptörvény rendelkezéseiből fakadó követelmények szerint történhet, különösen az eljárási feladatok megoszlásának tiszteletben tartása és a pártatlanság fenntartása mellett.

[102] A harmadfokú bíróság megállapította, hogy könyvszakértői vélemény beszerzése – a már kifejtettek szerint – szükségtelen volt, mivel az elsőfokú bíróság a valósághű tényállást ennek hiányában is meg tudta állapítani. Az üzleti terv megvalósíthatóságának kérdése azért lényegtelen, és szükségtelen ennek könyvszakértői véleménnyel történő tisztázása, mert a feltárt, beszerzett és megvizsgált bizonyítékok okszerű értékelése alapján megállapított tényállás szerint erre szándék sem volt, a hitelfelvételt megelőző és azt követő tények ezt megnyugtatóan igazolják.

Arra figyelemmel, hogy a cég1 nem volt képes a forgóeszközhitelszerződésben írt kötelezettségeinek teljesítésére, és a hitel igénybevételét követő működése sem az egyébként megvalósíthatatlan üzleti tervnek megfelelő volt, egyértelműen következtetést lehet vonni arra, hogy néhai I. rendű vádlottnak a teljesítésre nem csupán reális lehetősége nem volt, hanem erre irányuló szándéka sem volt. A néhai I. rendű vádlott tényleges irányítása alatt álló cég1 a hitel felvételét követően csupán egy havi részletet fizetett meg és a kamatok fizetésével is rövidesen felhagyott.

[103] 2.2.1.3. A másodfokú bíróság megalapozatlansági oknak jelölte meg az elsőfokú ítélet iratellenességét, azonban – egy kivétellel – elmulasztotta megjelölni, hogy az elsőfokú bíróságnak az ügy megítélése szempontjából lényeges ténymegállapítása(i) mely bizonyíték(ok) tartalmával áll(nak) ellentétben. Nem értékelhető iratellenességnek, ha az elsőfokú bíróság az általa el nem fogadott bizonyítékot a tényállás megállapítása során nem vett figyelembe, vagy ha az adott bizonyítékot annak tényleges tartalma szerint értékelt és ennek ítéletében nem kifogásolható módon az indokát adta. A Kúria osztotta a Legfőbb Ügyészség álláspontját abban, hogy az egyes bizonyítékok tartalmának hiányos és nem a valóságnak megfelelően ismertetése nem e megalapozatlansági ok megállapítását, hanem eljárási szabálysértésként az indokolási kötelezettség teljesítésének helytelenségét eredményezheti, ami relatív eljárási szabálysértésként értékelendő.

[104] Az ítéletábra által nevesített egy iratellenesség arra vonatkozott, hogy a cég1 a bankgarancia nyújtása iránti kérelemhez hamis vételi szándéknyilatkozatokat nyújtott be, amelyek valótlan tartalmúak voltak, ezzel szemben ez csak egy szándéknyilatkozat esetében állapítható meg. Az elsőfokú bíróság e ténymegállapítása (elsőfokú ítélet 14. oldal 4. bekezdés) a szándéknyilatkozatok szerinti gazdasági társaságok részéről meghallgatott tanúk vallomásán alapult. Ezek közül a cég7 részéről meghallgatott tanú24 a vallomásában állította, hogy folyékony műtrágyát nem használtak, ezen túlmenően a megjelölt mennyiséget 3-4 év alatt tudták volna felhasználni, továbbá a nyilatkozaton szereplő pecsétet 2010-ben már nem használták. tanú13 és tanú19 és tanú13 elismerte, hogy a szándéknyilatkozaton az ő aláírásuk szerepel, azonban azt nyilatkozták, hogy a „kézzel írt adatok” nem tőlük származnak, illetve a mennyiséget nem ők töltötték ki. Továbbá e tanúk, valamint tanú25, tanú26 és tanú27 vallomásának tartalma alapján irathűen tette az elsőfokú bíróság azt a megállapítást, hogy „Ezen tanúk vallomása alapján így egyértelmű, hogy az üzleti terv alapjául csatolt felmérések semmire nem kötelezték a későbbi vevőket” (elsőfokú ítélet 162. oldal 9. bekezdés). Így a bizonyítékok alapján egy gazdasági társaság esetében lehet következtetést levonni a szándéknyilatkozat hamis voltára, azonban további három esetben a szándéknyilatkozaton feltüntetett mennyiség tartalmi hitelessége tekintetében merülhet fel kétség. Ezen túlmenően a magánfél1-hez benyújtott bankgarancia biztosítása iránti kérelemhez csatolt szándéknyilatkozatok annak igazolására szolgáltak, hogy az üzleti terv szerinti első évben megtermelt áru teljes mennyiségére van vevő kereslet. Ezzel szemben a szándéknyilatkozatok a tényleges vételi szándékot nem igazolták. Továbbá a vevői körbe – ténylegesen – a cég2

tartozott, a folyékony műtrágya jelentős részét részére értékesítették volna. Így a szándéknyilatkozatok a tényleges vételi szándék igazolása tekintetében is megtévesztésre alkalmasak voltak.

[105] 2.2.1.4. A másodfokú bíróság ugyancsak megalapozatlansági okként jelölte meg, hogy az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett, azonban e tekintetben is elmulasztotta megjelölni, hogy mely tényekre vonatkozott ez a megállapítás. Ugyanakkor a másodfokú bíróság – az ezt megalapozó helytelen ténykövetkeztetések bemutatása helyett – ő maga végezte el a ténykövetkeztetések levonását, melynek során – mint ahogy erre a Legfőbb Ügyészség is hivatkozott – a bizonyítékok okszerű mérlegelésén alapuló tényleges hitelkonstrukciótól eltérően a cég1 bankgaranciával biztosított forgóeszközhitel felvételét a cég2 bank1-nél lévő hiteleinek törlesztésétől elkülönítetten vizsgálta. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság által részben ténykövetkeztetések, részben – az indokolási kötelezettség körébe tartozó – logikai következtetések alapján levont ítéleti ténymegállapításai helytállóak.

[106] Mindezek alapján a másodfokú bíróság az általa megjelölt megalapozatlansági okok hiányában egészítette ki a tényállást az elsőfokú bíróság által a terhelti vallomások el nem fogadott részeivel, amire a Be. 593. § (2) bekezdése alapján nem volt törvényes lehetősége.

[107] 2.3. A másodfokú bíróság által az ítéleti tényállás alapjául szolgáló bizonyítékok alapján tett – elsősorban logikai következtetésen alapuló – megállapításaira tekintettel a Kúria az alábbiakat rögzíti:

[108] A 2010. július 15. napján kelt hitelkeretszerződés módosításának preambuluma a bankgarancia program céljával összhangban tartalmazza, hogy a cég1 részlegesen átveszi a cég2 tevékenységét és ügyfélkörét és ehhez nyújt a bank1 forgóeszköz finanszírozásra hitelt. Olyan később bekövetkezett tény nem merült fel, amely megakadályozta volna azt, hogy a cég1 e konstrukciónak megfelelően a cég2 helyébe lépjen.

[109] Téves a másodfokú bíróság azon következtetése, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékból származó tényekből az I. rendű vádlott hitel visszafizetési szándékára vonható következtetés, a tényekből ennek ellenkezője állapítható meg.

[110] A lehallgatási anyag tartalma és a termelőtevékenység terén – az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékokból – megállapítható tények alapján a hitel visszafizetéséhez szükséges nyereség kitermelésére minimálisan 5, de akár 10 év időtartam szükséges, melynek kezdő időpontja értelemszerűen az érdemi termelés megkezdése. Ezzel szemben áll a forgóeszközhitelszerződés futamideje. Az elsőfokú bíróság e tekintetben helyesen mutatott rá, hogy a hitel visszafizetésére csak akkor mutatkozott volna esély, ha a cég2 gazdaságilag talpra áll, amire azonban a hitelszerződésben írtakat maradéktalanul (futamidő, visszafizetendő összeg mértéke stb.) betartva nem volt reális esély.

[111] Helytállóan állapította meg a törvényszék, hogy a hitelkonstrukció célja az állami bankgarancia összegének megszerzése volt, ennek érdekében került átütemezésre a cég2 hiteleinek visszafizetési időpontja, ugyanis a lejárt fizetési határidejű hitel automatikusan vonta volna maga után a bankgaranciaprogramból való kimaradást (tekintettel a cég2 készfizető kezességére). Önmagában a hitelek fizetési ütemezésének átalakítása még nem tette volna kétséget kizáróan megállapíthatóvá, hogy a cél a bankgarancia összegének megszerzése volt, csupán azon tények mutattak rá erre, hogy a 2010. szeptember 30. napján kelt megállapodás módosítás szerint a 925.523.400 forint tartozás 2010. október 29. napján vált esedékessé. Ezen időpontig a cég2-nek a hitelen kívül semmilyen jelentős bevétel nem volt várható, azaz a bankgaranciával biztosított hitelre várt a pénzügyi intézet.

[112] Az ítélet tábla helyesen fejtette ki, hogy egy piaci alapon működő bank csak akkor nyújt hitelt, illetve engedélyezi fizetési határidő módosítást, ha annak gazdasági realitása van

és a bírálathoz ez a gazdaságilag értelmezhető cél igazolódni látszik. Ebből következően a bank1 részéről eljáró II. rendű vádlottnak tudnia kellett, hogy a cég2 (aki készfizető kezes volt a forgóeszköz hitelszerződés esetében) pénzügyi-gazdasági helyzetére tekintettel a felvázolt üzleti tervből tényleges bevétel és ettől a hiteltől, illetve az azt biztosító bankgaranciától csakis az várható, hogy a cég2 a korábbi hiteleiből eredő fizetési kötelezettségének részben eleget tud tenni.

[113] A bank1 2009. novemberétől intensive care kezelése alatt állt a cég2, amiből (és abból a tényből, hogy e kft. számlavezető bankja volt) következően ismeretes volt előtte a társaság gazdasági tevékenységének folyamata, mikor termel sok készterméket és jellemzően milyen időszakokban történik késztermék értékesítés, azaz mikortól várható nagyobb összegű árbevétel (így a műtrágya gyártása januártól május végéig, kivételes esetben júniusban is tart). 2010. IV. negyedévében, azaz a hitelnyújtás után a cég nagyobb összegű árbevételben ez alapján nem is reménykedhetett.

[114] Ezekkel összefüggésben értékelendő a hitelnyújtás során megszerzett pénz útja. A 2.140.000.000 forint a hitelnyújtás napján átvezetéssel került a cég2 számlájára, és ezt az összeget a rendkívül elnehezült helyzetben lévő cég2 132.385.677 forinttal megnövelten a bank1-vel szembeni tartozásának csökkentésére fordította.

[115] A tartozás jelentős mértékű csökkentésével mind a cég2, mind a cég1 olyan pénzügyi helyzetbe került, amely kizárta, hogy érdemi termelőtevékenységet folytasson.

[116] A cég1-nek a korábban a bank2től felvett 40.000.000 forint összegű hitel is működési nehézséget okozott, a cég2-től történt alapanyag vásárlás eredményeképpen pedig a forgóeszköz hitelből nem maradt pénze a termelés beindítására és a cég2 pedig a korábbi hitelének a törlesztése után szintén nem rendelkezett megfelelő anyagi erőforrással.

[117] Mindebből következően nem valósulhatott meg (és nem is valósult meg) az a preambulumban megjelölt cél, mely szerint a cég1 átveszi a cég2 tevékenységi körét és ügyfeleit.

[118] A cég1 hitelfelvételt követő működése gazdaságilag célszerűtlen volt. A hitel felvételét megelőzően 120.000.000 forintos beruházás valósult meg, ami okszerű gazdálkodás esetén feltételezi a termelés nagyobb volumenű beindítását, a preambulumban megjelöltek megvalósítását. Ezzel ellentétesen a rendkívül nagy összegű hitelből megvásárolt alapanyagok feldolgozás helyett részben visszakerültek a cég2-hez, következésképpen nem volt miből készterméket gyártani.

[119] Az üzleti tervben jelzett évi százezer tonnás termelés csupán akkor valósulhatott volna meg, ha legalább 5 dolgozót felvesz a cég1 és beindítanak még egy műszakot, továbbá, ha megoldják a tárolóhely kapacitás növelését. Ilyen volumenű termeléshez a rendelkezésre álló tárolókapacitás ugyanis elégtelen volt, amit bérlettel jelentős mértékben bővíteni kellett volna, azonban sem erre, sem további dolgozók felvételére nem került sor (nyomozati iratok 1418. oldal).

[120] Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg (elsőfokú ítélet 24. oldal 3. bekezdés), hogy a cég1 részéről gazdaságilag értelmezhetetlen volt a hitel teljes összegét alapanyag beszerzésre költeni, mert a folyamatos gyártás nem egyszeri, hanem folyamatos alapanyag beszerzést igényelt volna. Emellett a cég1-nek az alapanyag beszerzése és annak átvezetéssel történő kifizetését követően szabad pénzügyi forrása sem maradt a termeléshez szükséges harmadik műszak beindításához, illetve a tárolókapacitás bővítéséhez.

[121] A megvásárolt alapanyag jelentős része vámraktáron volt elhelyezve, amelynek a kiváltása további jelentős pénzügyi igényt jelentett volna, ami azonban nem állt a cég1 rendelkezésére. E kft. további hitelhez sem juthatott, következésképpen a hitelfelvételt követő

tevékenységéből így aggálytalanul ugyancsak az a következtetés vonható le, hogy az üzleti terv megvalósításának nem volt realitása.

[122] Az elsőfokú bíróság tanú2 és tanú1 tanúk vallomására alapította azon ténymegállapítását, hogy a cég1 a számlák és átadás-átvételi jegyzőkönyvek szerinti alapanyag mennyiséget nem vehette át, mivel ezt az okiratokon szereplő mennyiség és időpont (egyetlen nap) egyértelműen kizárja. Így az átvételét igazoló okiratokat csupán aláírták, de árumozgás nem volt. A megvásárolt alapanyagok egy saját és három bérelt raktárban, helység1en, helység2ban és helység3on voltak elhelyezve, melyek feletti rendelkezési jog került át a cég1-hez, mely cég rövidesen visszaértékesített 1,5 milliárd forint értékű készletet a cég2- nek.

[123] Azon 82 számla, melyekkel a cég1 az alapanyagokat megvásárolta a cég2-től, szintén valótlan tartalmúak voltak, ugyanis mindegyiken egy tétel alapanyag szerepelt, valamennyi számla 2010. október 19. napjával keletkezett. A számlákhoz csatolt szerződések dátum nélküliek, azokon szállítási határidő van csak feltüntetve. A számlák kiállításának időpontja és a számlák sorszáma ütköznek egymással, ami a számlák feltüntetett kiállítási időpontjának lehetetlen voltát igazolja.

[124] Tévesen – és tényleges megalapozatlansági ok hiányában törvénysértően – értékelte az elsőfokú bírósághoz képest a másodfokú bíróság az üzleti tervhez csatolt igényfelmérő lapok, mint okirati bizonyítékok jellegét és az elsőfokú bíróságtól eltérően értékelte a tanúvallomásokat ezek okirati bizonyítékok tekintetében.

[125] Az ítélet tábla (a törvényszékkel egyezően) az igénylőlapokról azt fejtette ki, hogy azok jogi értelemben vett kötőerővel nem rendelkeznek, az igényfelmérő lapok alapján a nyilatkozatot tevők nem kötelesek a cég1-től a megjelölt termék mennyiséget megvásárolni, mivel az igényfelmérő lapok kitöltését követően, a naptári év elején konkrét ajánlatok alapján történik a beszerzés, illetve vásárlás. Ugyanakkor az ítélet tábla tévesen – az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét felülmérlegelve – tette azt a megállapítást {indokolás [120] bekezdés}, hogy az igényfelmérő lapok egy kivételével valódiak és valós tartalmúak voltak.

[126] Az ítélet tábla (az elsőfokú bírósággal egyezően) megállapította {másodfokú ítélet [121] bekezdés}, hogy a cég7 kivételével az igényfelmérőlapokon nem a megkeresett cég töltötte ki a mennyiséget, az e körben kihallgatott tanúk szerint azonban a feltüntetett adat a valós mennyiséget tükrözte. Ez ellentétben áll az elsőfokú bíróság által értékelt tanúvallomásokkal.

[127] A rendelkezésre álló tények alapján helyesen arra vonható következtetés – ahogy azt a Kúria már kifejtette –, hogy ezek az igényfelmérő lapok valótlan tartalmúak. Ha a mennyiséget nem a nyilatkozók töltötték ki, az egyrészt formai hiba, másrészt tartalmi valótlanosság, mivel a nyilatkozók arról nem nyilatkoztak, hogy mekkora mennyiséget kívánnak a későbbiekben beszerezni. Így az ismeretlenül maradt személy az igényfelmérő lapok egyik leglényegesebb elemét hamisította meg olyanként, mintha az ismeretlen által beírt mennyiséget potenciális vevő nyilatkozta volna.

[128] Helytálló azon ítélet táblai megállapítás, hogy az igényfelmérő lapok vásárlási kötelezettséget nem jelentettek, ebből azonban – az elsőfokú bíróságtól eltérően – azon téves következtetést vonta le, hogy annak emiatt nincs jelentősége. Az elsőfokú bíróság helyesen ismerte fel, a hitelkérelemhez mellékelendő üzleti tervnek azért voltak mellékletei az igényfelmérő lapok, mert azok bizonyították a bank felé, hogy a hitelkérelemmel célzott gyártás eredményére szükség van, a piac az iránt érdeklődik, várhatóan értékesítésre kerül az üzleti terv szerinti mennyiségben gyártandó késztermék, amiből következően igen nagy valószínűséggel a hitelfelvevőnek lesz olyan mértékű bevétele, illetve nyeresége, melyből a hitel visszafizetése biztosított.

[129] Az igényfelmérő lapok közül a cég7 nevében kitöltött mennyiség rendkívül eltúlzott mértékű, a többi gazdálkodó nevében megjelölt mennyiség szokásosan felhasznált mennyiség, de a cég1 irányában valós érdeklődés nélküli, következésképpen alkalmas a pénzügyi megtévesztésére.

[130] Az elsőfokú bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a hitel fedezetéül ajánlott ingatlanok értékbecslése tartalmilag hamis (elsőfokú ítélet 52. oldal). Ezt arra tekintettel állapította meg, hogy a fedezetül ajánlott 4 ingatlan forgalmi értéke 2010. január 20. napján a szakvélemény szerint összesen 182.100.000 forint volt. A cég2 által megbízott cég végezte el a fedezetül ajánlott négy ingatlan értékbecslését, az első becslés szerint az ingatlanok értéke 2009. tavaszán 1.189.900.000 forint volt, 2010. januárjában 1.224.900.000 forint, mely becslés a hitelkérelemhez lett mellékelve. Mivel a fedezeti érték megállapításakor 0,7-es szorzót kell alkalmazni, a fedezeti érték kevéssel a szükséges alatt volt. Ezt követően 2010. március hónapban újabb értékbecslés került elkészítésre, melynek szöveges része szó szerint megegyezett a korábbival, csupán az ingatlanok értéke változott a szükséges fedezeti értéket meghaladó, 74,5%-os mértékűre. Ezzel szemben rendelkezésre állt e négy ingatlanra egy 91.000.000 forint, illetve egy 126.000.000 forint összegű érték meghatározás. Mindezek alapján arra vonható okszerű következtetés, hogy csakis a tartalmi valótlanosság eredményezhette az új értékbecslést, figyelemmel arra is, hogy a becslések, illetve szakvélemény készítése közötti időszakban az ingatlanok forgalmi értékét növelő, vagy csökkentő tény nem következett be.

[131] A másodfokú bíróság e szakvélemény, illetve értékbecslések hitelességéről, elfogadhatóságáról eltérően foglalt állást arra hivatkozással, hogy az első alkalommal benyújtott értékbecslés kisebb mértékben korrigálásra került, illetve korábban más banki hitelek nyújtásához más bankok elfogadták. Álláspontja szerint önmagában az ingatlanok értékének eltérő, jóval alacsonyabb összegben történő megállapítása még nem teszi kétséget kizáróan megállapíthatóvá a hitelkérelemhez mellékelt értékbecslés valótlanosságát. Ez a logikai következtetés azonban a rendelkezésre álló valamennyi bizonyíték tükrében nem tekinthető a logika szabályának megfelelőnek.

[132] Ezen túlmenően a nyomozás során a Be. 188. § (1) bekezdésének megfelelően szakértőt vettek igénybe, mivel a fedezetül szolgáló négy ingatlan hitelkérelemkori értékének megállapítása különleges szakértelmet igényelt. A szakvéleményt az elsőfokú bíróság nem találta hiányosnak, homályosnak, egyéb fogyatékosságban szenvedőnek, ilyen aggályt az eljárásban részt vevő személyek közül senki sem fogalmazott meg.

[133] A másodfokú bíróság tehát az elsőfokú bíróság által bizonyítékként elfogadott és valós tartalmúnak értékelt szakértői véleményből – megalapozatlansági ok hiányában – vonta le azon, az elsőfokú bíróságtól eltérő tartalmú következtetést, hogy a cég8 értékbecslésének valótlan tartalma kétséget kizáróan nem bizonyítható. A másodfokú bíróság ezzel a bizonyíték hitelessége törvényben tilalmazott felülmérlegelésének talajára tévedt.

[134] A másodfokú bíróság hiányosnak minősítette az elsőfokú bíróság ítéletének indokolását {másodfokú ítélet [99] és [108] bekezdései}, megállapítása szerint a törvényszék indokolásában rögzítette, hogy a tényállást részben a gazdasági bíróságok ítéleteire alapította, de nem tért ki arra, hogy a polgári bíróság ítéletének melyik megállapításait fogadta el. Kifejtette, hogy a gazdasági ügyben eljáró bíróságok ítéletei okirati bizonyítéknak tekintendők, ezért az elsőfokú bíróságnak indokolt lett volna állást foglalnia a gazdasági ügyben eljáró bíróságok egyéb, az ügy szempontjából releváns megállapításait érintően is. Ezen túlmenően a bűncselekmények megvalósulása körében a polgári bíróságtól eltérő jogkövetkeztetésre jutott, de ennek ellenére nem indokolta meg, hogy a polgári bíróság ítélete (mint okirati bizonyíték), illetve az annak alapjául szolgáló magánfél által készített iratok miért nem fogadhatóak el.

[135] A Be. 7. § (5) bekezdése kimondja, abban a kérdésben, hogy a terhelt követett-e el bűncselekményt, a bíróságot, az ügyészséget és a nyomozó hatóságot nem köti a polgári, a közigazgatási, a szabálysértési, a fegyelmi vagy más eljárásban hozott határozat, illetve az abban megállapított tényállás. A büntetőjogi felelősség önálló elbírálásának elve nem csupán a kötőerő hiányát jelenti, a különböző eljárások jogi szabályozásából következően egy-egy releváns tény különböző eljárásjogi szabályok alkalmazásával eltérő értékelésére is sor kerülhet (EBH 2005.1343., BH 2023.2., Bfv.III.1068/2021/12.).

[136] Így jelen esetben a polgári eljárások büntető eljárásjogtól eltérő bizonyítási szabályai vezethetnek eltérő tényállás és eltérő jogkövetkeztetés levonására.

[137] A gazdasági peres ügyben hozott ítélet okirati bizonyíték ugyan, azonban csakis azt bizonyítja, hogy a gazdasági ügyben eljáró bíróság milyen döntést hozott, az ítéletében megállapított tényállás a Be. 7. § (5) bekezdésére figyelemmel a büntetőügyben eljáró bíróságot nem köti abban a kérdésben, hogy a vádlott elkövette-e a bűncselekményt. Így a más eljárásban hozott határozat a büntetőügyben eljáró bíróság számára a bizonyítási kötelezettséget nem váltja ki, a büntetőbíróság számára a polgári perben felhasznált okiratok, szakvélemények és egyéb bizonyítási eszközök bírnak csupán jelentőséggel, ezeket használhatja fel a büntetőbíróság a tényállás megállapításánál.

[138] Ebből következően a törvényszéknek nem volt kötelessége arra nézve, hogy indokolja, a polgári bíróság ítéletének mely megállapítását fogadta el, mert a büntetőbíróságnak a tényállást a bizonyítékok egyenként és összességében történő, a logika szabályai szerinti értékelésével kell megállapítania, a más bíróság, hatóság ténymegállapítási tevékenysége és jogi álláspontja számára szükségtelen, azzal foglalkoznia nem is perrendszerű.

[139] Az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást II. rendű vádlott tudattartalmát illetően, amikor a megállapított tényekből arra a következtetésre jutott, hogy II. rendű vádlott tudomással bírt néhai I. rendű terhelt szándékáról, annak megvalósításában segítette. terhelt2 II. rendű vádlott 2009. IV. negyedétől volt a cég2 és a cég1 ügyfélreferense és kapcsolattartója. A hitelkeretszerződés alapján a hitel lehívására 2010. október 25. napján került sor, napján került sor, de még ezt megelőzően, 2009. IV. negyedében egyeztetést folytatott I. rendű és II. rendű vádlott a cég2 lejárt hiteleinek rendezése tárgyában. A hitel folyósítását követően a cég1 csupán az első részletet fizette meg, a kamatokat is csak több részletben fizette, ennek ellenére II. rendű vádlott csupán látszólagos intézkedéseket tett, az első érdemi intézkedés 2013. január 30-án történt, több mint 2 év késedelemmel került sor a szerződés felmondására. A bank1 teljeskörűen nem inkasszálta a fizetési késedelem ellenére, mivel az inkasszálas lehetősége nem terjedt ki a cég1 és a készfizető kezes társaságok valamennyi és esetleg később nyitandó bankszámláira.

[140] Az ilyen mértékű késlekedés a banki gyakorlatban nem csupán szokatlan, hanem kivételesnek is tekinthető.

[141] Amikor a cég2-nek lejárt tartozása volt, II. rendű vádlott személyesen kérte munkatársát, hogy az ő felelősségére töröljék a KHR-ből a lejárt tartozás tényét, ami a bankgarancia nyújtásának akadályá lett volna.

[142] A bank1 részéről a forgóeszközhitel nyújtására annak ellenére került sor, hogy a hitelkeretet a 82 darab számla nettó összegének kellett volna elérnie, ugyanakkor ezt csupán a számlák áfával növelt összege érte el.

[143] A Be. 619. § (3a) bekezdés szerint, ha a másodfokú bíróság az 593. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel törvénysértő módon állapított meg az elsőfokú bíróságtól eltérő tényállást, a harmadfokú bíróság az ítéletnek a másodfokú bíróság eltérő tényállás

megállapítását eredményező részét kirekeszti és a másodfokú bíróság által felmentett vagy megszüntetéssel érintett vádlott bűnösségét állapíthatja meg.

[144] A jogszabályi rendelkezés helyes értelmezése szerint, ha a másodfokú bíróság e szakasz alapján az eltérő tényállás megállapítást tartalmazó tényállásrészt kirekeszti, egyben az elsőfokú bíróság ítélete megalapozott részének törvénysértő kirekesztését mellőzi, vagyis a másodfokú ítéletben mellőzött elsőfokú tényállásrészt visszaállítja. Az elsőfokú bíróság megalapozott tényállásának visszaállításával megalapozottá tett tényállás alapján sor kerülhet a másodfokú bíróság által felmentett vagy megszüntetéssel érintett vádlott bűnösségének megállapítására. A harmadfokú bíróság emellett a Be. 619. § (3b) bekezdése értelmében a (3a) alkalmazásával megalapozottá tett – lényegében visszaállított elsőfokú – tényállást az elsőfokú, illetve másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján, ténybeli következtetéssel kiegészítheti és helyesbítheti (Kúria Bhar.I.1375/2022/5.).

[145] 2.4. A Kúria ugyanakkor megállapította, hogy a fentiek szerint visszaállított elsőfokú tényállás az ügyiratok tartalma alapján helyesbítésre, illetve kiegészítésre szorult, ezért a Be. 619. § (3b) bekezdése alapján azt az alábbiakban helyesbítette, illetve egészítette ki:

- a cég2 2013. szeptember 2. napjával került végelszámolás alá, és a bíróság a felszámolását 2014. november 10. napján rendelte el;

- cég2-nek a bank1, a bank3, a bank4 és az bank5 felé fennálló hitelállománya összesen 7.116 milliárd forint volt 2010. februárjában;

- a cég2 bank1-vel korábban megkötött hitelszerződéseit a szerződő felek több alkalommal módosították 2010. év elején annak érdekében, hogy a cég1 nagyszámú hitel felvétele előtt – az e szerződésben készfizető kezességet vállaló – cég2-nek a forgóeszközhitel nyújtásának akadályát képező lejárt tartozása ne legyen. A módosítások alapján a cég2 már fennálló tartozásának esedékességét későbbi időpontokban állapították meg. A 2006/305/M8, a 2009/091/M5, a 2009/092/M4, a 2009/100/M4 és a 2010/051/M2 számú hitelszerződések módosítását 2010. március 25., 2010. május 28., 2010. augusztus 18. és 2010. október 18. napjain foglalták közjegyzői okiratokba. A fizetési határidő a 2009/092/M4 számú szerződés kivételével 2010. október 29. napja volt;

- a cég1 a bank1-vel kötött forgóeszközhitel szerződése alapján a havi 31.538.461 forint törlesztőrészletet, továbbá a kismértékben változó összegű kamatot és a hitelfelvétellel kapcsolatos egyéb díjakat 2014. december 31. napjáig minden hónapban, legkésőbb a hónap utolsó napjáig, továbbá 2015. január 30. és február 27. napjáig volt köteles megfizetni. Összességében a havonta fizetendő teljes összeg kb. 50.000.000 forint volt. A cég1 csak az első havi részletet, valamint több részletben 20.661.300 forint kamatot fizetett meg;

- A vállalkozások tartós forgóeszköz hiteleinek biztosítandó MFB Gazdaságélénkítő Bankgarancia Programról szóló 1122/2009. (VII. 23.) Kormányhatározat a közzétételt követő napon lépett hatályba, melynek 1.a) pontja szerint a Kormány a magánfél Részvénytársaságról szóló 2001. évi XX. törvény 2. § k) pontja alapján úgy határoz, hogy elsődlegesen a termelő tevékenységet végző vállalkozások részére MFB Gazdaságélénkítési Bankgarancia Program kerüljön meghirdetésre, 8 milliárd forintos bankgarancia keretösszeggel, a tőkeösszeg 80%-ának megfelelő mértékű, pici alapú bankgarancia biztosításával vállalkozások éven túli lejáratú forgóeszközhitelihez. Az 1.b) pont szerint a Kormány úgy dönt, hogy az MFB Gazdaságélénkítési Bankgarancia Program keretében az MFB magánfél Zártkörűen Működő Részvénytársaság által biztosított bankgarancia 90%-a erejéig a Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetéséről szóló 2008. évi CII. törvény 35. § (2) bekezdésében meghatározott keretet terheli. Az MFBtv. 5. § (1) bekezdés b) pontja alapján vállalt jogszabályi alapú költségvetési készfizető kezességvállalásért az magánfélnek a program keretében nyújtott bankgarancia összegének 90%-ára kezességvállalási díjat

kell fizetnie a Magyar Állam javára. Az magánfél által fizetendő egyszeri, a vállalt bankgarancia futamidejéhez igazodó kezességvállalási díj mértéke egyéves bankgarancia esetén az állami kezességvállalással érintett összeg 0,3 %-a kétéves bankgarancia esetén 0,58%-a, hároméves bankgarancia esetén 0,75%-a, négyéves bankgarancia esetén 1,05%-a, ötéves bankgarancia esetén 2%-a.

- A MFB Gazdaságélénkítési Bankgarancia Program szabályait a 18/2009. számú Vezérigazgatói Utasítás, a Termékleírás, a Terméktájékoztató és az Útmutató alkották. A Termékleírás és az Útmutató 4.5. pontja szerint a bankgarancia nem vehető igénybe folyószámlahitelhez, rulírozó forgóeszközhitelhez, már meglévő forgóeszközhitelhez, így nem vehető igénybe olyan hitelhez/kölcsönhöz sem, amely egy meglévő hitel/kölcsön kiváltására irányul. Az MFB Bankgarancia csak új forgóeszközhitelhez/kölcsönhöz vehető igénybe. Az Útmutató 9. pontja szerint az magánfélnek benyújtott forgóeszköz hitelszerződés nem módosítható a bankgarancia nyilatkozat kiadásáig. Ellenkező esetben az magánfél a bankgarancia nyilatkozat kibocsátását megtagadja.

- A cég1 és a cég2 között alapanyag vásárlásról kiállított 82 darab számla sorszámai nem egyeznek a kiállításuk idejének sorrendjével az MFB1000022-MFB1000025 sorszámu és az MFB100026 sorszámu számlák viszonyában, az MFB1000010 és MFB1000026 sorszámu számlák és az MFB 1000027 sorszámu számlák viszonyában, az MFB1000033-MFB1000034 és az MFB1000035 sorszámu számlák viszonyában, az MFB1000048 és az MFB1000049 sorszámu számlák viszonyában, az MFB1000048 és az MFB1000061 sorszámu számlák és az MFB1000063 és az MFB 1000064-MFB1000070 sorszámu számlák viszonyában.

- A Fővárosi Törvényszék a 24.G.42.951/2013/39. számú ítéletével kötelezte az MFB magánfél-t, hogy a bank1 részére fizessen meg 1.686.769.230 forint főkövetelést és járulékait, a Fővárosi Ítéltábla a 16.Gf.40.018/2015/5. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A jogerős ítélet alapján az magánfél 2015. július 13. napján 2.121.561.397 forintot fizetett meg a bank1-nek tőke, kamat, perköltség jogcímén.

[146] 3. A Kúria a fentiek szerint megállapított és a harmadfokú eljárásban irányadó tényállás alapján vizsgálta a sérelmezett ellentétes döntés vonatkozásában a II. rendű vádlott bűnössége megállapításának és a cselekmények jogi minősítésének kérdését.

[147] A Kúria megállapította, hogy törvényesen állapította meg az elsőfokú bíróság a másodfellebbezéssel érintett II. rendű vádlott tekintetében a bűnösségét és a jogi minősítés is törvényes.

[148] A Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontja szerint költségvetési csalást követ el, aki költségvetésbe történő befizetési kötelezettség, vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában mást tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tény elhallgatja, és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz. E jogszabályhely (5) bekezdése a) pontja alapján a büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a költségvetési csalás különösen jelentős vagyoni hátrányt okoz. A Btk. 459. § (6) bekezdés e) pontja értelmében a vagyoni hátrány ötszázmillió forint felett különösen jelentős.

[149] A Btk. 396. § (9) bekezdés b) pontja szerint vagyoni hátrány alatt érteni kell a költségvetésbe történő befizetési kötelezettség nem teljesítése miatt bekövetkezett bevételkiesést, valamint a költségvetésből jogosulatlanul igénybe vett vagy céltól eltérően felhasznált pénzeszközt is.

[150] A Btk. 373. § (1) bekezdése alapján csalást követ el az, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz. A Btk. 373. § (5) bekezdés a) pontja szerint a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a csalás

különösen nagy kárt okoz. A Btk. 459. § (6) bekezdés d) pontja értelmében a kár ötvenmillió-egy és ötszázmillió forint között különösen nagy.

[151] A vállalkozások tartós forgóeszköz hiteléhez folyósítandó MFB Gazdaságélénkítési Bankgarancia Programról szóló 1122/2009. (VII. 23.) Kormány határozat 1. pontja szerint a Kormány a) a magánfél1 Részvénytársaságról szóló 2001. évi XX. törvény 2. § k) pontja alapján úgy határoz, hogy elsődlegesen a termelő tevékenységet végző vállalkozások részére MFB Gazdaságélénkítési Bankgarancia Program kerüljön meghirdetésre 50 milliárd forintos bankgarancia keretösszeggel, a tőkeösszeg 80%-ának megfelelő mértékű, piaci alapú bankgarancia biztosításával vállalkozások éven túli lejáratú forgóeszközhiteléhez; b) úgy dönt, hogy az MFB Gazdaságélénkítési Bankgarancia Program keretében az MFB magánfél1 Zártkörűen Működő Részvénytársaság által biztosított bankgarancia 90%-a a Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetéséről szóló 2008. évi CII. törvény 35. § (2) bekezdésében meghatározott keretet terheli. Az MFBtv. 5. § (1) bekezdés b) pontja alapján vállalt jogszabályi alapú költségvetési készfizető kezességvállalásért az magánfél1-nek a program keretében nyújtott bankgarancia összegének 90%-ára kezességvállalási díjat kell fizetnie a Magyar Állam javára.

[152] A magánfél1 Részvénytársaságról szóló 2001. évi XX. törvény elkövetéskor hatályos 5. § (1) bekezdés b) pontja értelmében az állam a központi költségvetés terhére készfizető kezesként felel az magánfél1 által a Kormány határozata alapján nyújtott hitelfinanszírozásból, valamint harmadik fél javára vállalt készfizető kezességből és bankgaranciából származó kötelezettségek teljesítéséért.

[153] Az ítéleti tényállásban írt cselekmény minősítése tekintetében elsődlegesen abban a kérdésben kell dönten, hogy ki a cselekmény sértettje. A tényállásból kitűnően néhai I. rendű terhelt szándéka a 1122/2009. (VII.23.) Kormányhatározat alapján az MFB Gazdaságélénkítő Bankgarancia Programban szabályozott bankgarancia megszerzésére irányult, melynek 90%-ára az állam készfizető kezességet vállalt.

[154] A cselekmény időszakában hatályos 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről (továbbiakban: korábbi Ptk.) 249. §-a határozta meg a bankgarancia fogalmát: A bank kötelezettséget vállalhat arra, hogy meghatározott feltételek – így különösen bizonyos esemény beállta vagy elmaradása, illetőleg okmányok benyújtása – esetében és határidőn belül a kedvezményezettnek a megállapított összeghatárig fizetést fog teljesíteni. A 1122/2009. (VII.23.) Kormányhatározatban a Kormány az MFB által biztosított bankgarancia 90%-ára készfizető kezességet vállalt. A Programhoz kiadott terméktájékoztató szerint a bankgarancia vállalására vonatkozó kérelem elbírálásánál, a döntés előkészítés és döntéshozatal során a Terméktájékoztatóban foglalt eltérésekkel, az magánfél1 belső szabályzatainak a hitelnyújtásra és kockázatvállalásra vonatkozó előírásai alapján kell eljárnia. Döntését megküldi a Gazdasági Minisztérium részére, amely írásban utasítja az magánfél1-t a végleges döntésről. Így az állami készfizető kezesség beváltására a 110/2006. (V. 5.) Korm. rendelet szabályozása az irányadó.

[155] A korábbi Ptk. szabályozása alapján készfizetőkezesség kötelezettje sortartási kifogással – a törvényben meghatározott, de jelen ügyre nem irányadó esetek kivételével – nem élhet.

[156] Az irányadó tényállás szerint néhai I. rendű vádlott szándéka – melyhez a II. rendű vádlott segítséget nyújtott – a bank1 forgóeszköz hiteléhez a bankgarancia érvényesítése és az abból eredő pénzösszeg megszerzése volt, mert ebből kívánta a cég2 a bank1 felé fennálló korábbi hitelét törleszteni. Ebből pedig okszerűen következik, hogy a szándéka a kormányhatározat ismeretében a bankgarancia 90%-os mértékéig – az állami készfizetőkezesség alapján – az állam, míg a fennmaradó 10% tekintetében az magánfél1 megkárosítása volt.

[157] A sértett személyének a meghatározása tekintetében annak nincs jelentősége, hogy a NAV megtagadta az magánfél1 által érvényesített készfizetőkezesesség alapján a bankgarancia 90%-ának a megfizetését, mert ennek alapja nem a jogi struktúra, hanem az magánfél1-nek a Program Terméktájékoztatójában írt előírásoktól való eltérése volt.

[158] A tényállás szerint néhai I. rendű terhelt felvette a kapcsolatot a bank1-vel, mely pénzügyintézet részéről II. rendű vádlottal egyeztetett folyamatosan. Ennek során mindkettőjük számára egyértelmű volt, hogy a cég2 mennyire elnehezült anyagi helyzetben van, a több pénzügyintézet, különösen a bank1 felé fennálló összesen több mint 7 milliárd forint hiteltartozása van. A cég2 a bank1 felé fennálló hiteleit fizetni nem tudta, ezért II. rendű vádlott a hitel restrukturálásában állapodtak meg akként, hogy – mivel a cég2-nek további hitelfelvételre nem volt lehetősége – a cég1 veszi fel a forgóeszköz hitelt, melynek a Kormány által létrehozott Gazdaságélénkítő Bankgarancia Program keretében biztosított bankgarancia lesz a legerősebb biztosítéka és a felvett forgóeszközhitelt ténylegesen az I. rendű vádlott a cég2 bank1 felé fennálló tartozásának csökkentésére fordítják.

[159] Mindebből következően a vádlottak szándéka az állam sérelmére elkövetett cselekmény tekintetében a forgóeszközhitel 80%-ára biztosított bankgarancia 90%-ának a megszerzése volt és ennek érdekében az magánfél1-t a bank1 és a cég1 között létrejött forgóeszközhitel tényleges felhasználási céljában, valamint az üzleti terv megvalósíthatóságában, valamint a cég1 hitelvisszafizetési szándékában és a visszafizetés reális lehetőségében az I. rendű vádlott tévedésbe ejtette. A NAV megtagadta a készfizetőkezesesség érvényesítését, így az eredeti szándéktól eltérően azt nem sikerült beváltani, emiatt vagyoni hátrány nem érte az államot, és ennek hiányában a költségvetési csalás büntette kísérleti szakban maradt.

[160] A költségvetési csalás kísérletének megvalósulását nem zárja ki, hogy ezen bűncselekmény eredményeképpen más jogalany is károsodott, mivel a szándékolt vagyoni hátrány, illetve jogtalan haszon az alanyi oldalon jelenik meg, a vagyoni hátrány, illetve jogtalan haszon a bűncselekménynek a célja és nem az eredménye (BH 2020.231.).

[161] Az magánfél1 sérelmére elkövetett cselekmény tekintetében az I. rendű vádlott tévedésbe ejtő magatartása alapján az magánfél1-t a bankgarancia 10%-ának megfelelő 172.00.000 forint kár érte. Az I. rendű vádlott e magatartását jogtalan haszonszerzési célzattal követte el, mivel a szándéka arra irányult, hogy a cég1 forgóeszközhiteléből a cég2 bank1 felé fennálló – korábbi – hitelét visszafizesse és ezáltal a cég2 felszámolását elkerülje. Ez alapján egyértelmű, hogy a cég1-nek a forgóeszközhitel visszafizetése nem állt szándékában és arra reális esélye sem volt. Az I. rendű vádlott szándéka, melyhez a II. rendű vádlott segítséget nyújtott kizárólag arra irányult, hogy a bankgarancia érvényesítésével a cég2 korábbi banki hitelét átstrukturálja.

[162] A Kúria nem osztotta a védelemnek az magánfél1 tudattartalma vonatkozásában kialakított álláspontját, ugyanis azon tények, hogy az magánfél1 ismerte a cég1, valamint a forgóeszközhitel esetében kezesi pozícióban lévő cég2 vagyoni helyzetét, továbbá számolt annak a lehetőségével, hogy a cég1 esetlegesen a forgóeszközhitelt a cég2-től vásárolt alapanyag kifizetésére fordítja, majd az ebből származó bevételt a cég2 a bank1 felé fennálló hitelének a törlesztésére fogja felhasználni, ami kizárólag a bankgaranciaprogram feltételrendszerének megkerüléseként értelmezhető, még nem jelenti azt, hogy az magánfél1 egyértelműen tudta (tudattartalma kiterjedt) a bankgarancia alapját képező forgóeszközhitel tényleges célját. Ezen ismeretei ugyanis kizárólag abból eredtek, hogy az magánfél1 elemezte a kockázati tényezőket, melynek során a fentiek lehetőségként, és nem az magánfél1 által ismert tényként merültek fel és kerültek értékelésre, azaz a tévedésbe ejtést a kockázatot jelentő tények mérlegelése nem zárja ki. Azt pedig, hogy néhai I. rendű terheltnek szándékában sem állt a cég1 hitelét visszafizetni, az magánfél1 nyilvánvalóan nem tudta,

amennyiben ugyanis ezen ismeret birtokában lett volna, akkor nem kötött volna olyan ügyletet, amelyből legalább a 10%-ot kitevő 171.200.000 forint kára keletkezik.

[163] Az magánfél1-t a 10%-kal azonos összegű kár érte, az magánfél1 azonban a 2001. évi XX. törvény 1. § (1) bekezdése értelmében egyszemélyes, zártkörű részvénytársaság formájában működő szakosított hitelintézet, azaz önálló jogi személy, és a részvényeinek a 100%-a az állam tulajdonában van [2001. évi XX. törvény 1. § (2) bekezdés].

[164] 3.1. Az ítéleti tényállásban rögzített bűncselekményeket az követi el, aki a tévedésbe ejtést, megvalósítja, illetve a költségvetési csalás tekintetében valótlan nyilatkozatot is teszi. Aki pedig konkrét törvényi tényállási elemet nem valósít meg ezen bűncselekmények elkövetésekor, csupán részes lehet, a részes ugyanis cselekvőségével a bűncselekmény egyetlen tényállási elemét sem meríti ki, ellenkező esetben tettessé válik (BH 2018.102.II.).

[165] A részes felelősségének a megállapítására akkor kerülhet sor, ha a tényállás tartalmazza az alaphűncselekmény(ek) törvényi tényállási elemeit és a részes ahhoz nyújtott szándékos rábíró, vagy segítő magatartásának leírását (BH 2022.67.I.).

[166] A bűnsegéd tudata átfogja, hogy a tettes szándéka milyen bűncselekmény elkövetésére irányul, és ehhez a tényállásszerű cselekményhez nyújt segítséget.

[167] Az I. rendű vádlott bűnösségét az elsőfokú bíróság az általa megállapított tényállás alapján a költségvetési csalás és a csalás büntetében közvetett tettesi alakzatban mondta ki, mivel a cég1 képviselőjére jogosult tanúl a hitel tényleges célját tekintve tévedésben volt és ténylegesen terhelt1 I. rendű vádlott utasításai alapján járt el.

[168] terhelt2 II. rendű vádlott munkája során került kapcsolatba néhai I. rendű vádlottal, a munkakör ellátásához szükséges szabályokat kifogástalanul ismeri, a bank1-nél a a minősített követelések specialistája volt. A bank1 részéről ő kezelte a cég2 hiteleit, tudomással bírt arról, hogy a cég2 működése tovább nem hitelezhető, tudomással bírt arról, hogy a társaságnak mely bank felé milyen összegű hitelállománya van. A tényállásban rögzített forgóeszközhitel kapcsán kötelessége volt megismerni a cég1 gazdálkodását, anyagi helyzetét. Tény, hogy közreműködésével a cég2 öt hitelszerződését átűtemezték annak érdekében, hogy ne legyen lejárt tartozása. II. rendű vádlott saját maga kérte a cég2 KHR rendszerből való törlését, továbbá 2013. január 30-ig, a forgóeszközhitel szerződés felmondásáig érdemi intézkedést nem foganatosított a társasággal szemben. Mindezen tényekből aggálytalanul lehetett következtetni arra, hogy II. rendű vádlott ismerte néhai I. rendű terhelt szándékát és ahhoz szándékosan segítséget nyújtott.

[169] A Legfőbb Űgyészseg álláspontja szerint II. rendű vádlott felbujtóként követte el a terhére rótt bűncselekményeket, mivel a tényállás szerint II. rendű vádlott volt az, aki javasolta I. rendű vádlottnak azt a pénzügyi konstrukciót, amely szerint a cég1-vel a bank1 színlelt forgóeszközhitel szerződést köt, az az alapján felveendő összeget a cég2 bank1kal szemben fennálló tartozásának mérséklésére fordítják, és a forgóeszközhitelt az magánfél1-vel „fizettetik meg” a bankgarancia lehívásával, ezen magatartás pedig túlmutat a bűnsegédi tevékenységen, felbujtói magatartásnak felel meg.

[170] Az elsőfokú bíróság e tekintetben a vádlottak egymással részben ellentétes vallomásait értékelve állapította meg a tényállást, melyet a harmadfokú bíróság a fenti – iratok alapján eszközölt – kiegészítésekkel visszaállított.

[171] A tényállás (elsőfokú ítélet 7. oldal vége, 8. oldal első három bekezdés) szerint néhai I. rendű terhelt az egyeztetések során tájékoztatást kért II. rendű vádlottól arról, hogy a cégcsoport jogosult-e a Gazdaságélénkítési Bankgarancia Programban való részvételre, majd megállapodtak a konstrukcióban. A tényállás tehát nem azt tartalmazza, hogy néhai I. rendű terheltnek eleinte nem állt szándékában bűncselekmények elkövetésével csökkenteni a bank1 felé fennálló tartozását és erre terhelt2 II. rendű vádlott bírta őt rá, hanem azt tartalmazza,

hogy néhai I. rendű terhelt részt kívánt venni a Gazdaságélénkítési Bankgarancia Programban, annak lehetőségeiről, módjáról, feltételeiről érdeklődött II. rendű vádlottól, aki szakismeretei birtokában nem rávette a bűncselekmények elkövetésére néhai I. rendű terheltet, hanem ahhoz szándékosan segítséget nyújtott, magatartása tehát a Btk. 14. § (2) bekezdésében meghatározott bűnsegédi.

[172] Mindezek alapján a Kúria terhelt2 II. rendű vádlott bűnösségét költségvetési csalás büntetnének kísérletében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont és (5) bekezdés a) pont], valamint csalás büntetnében [Btk. 373. § (1) bekezdés és (6) bekezdés a) pont] állapította meg, melyeket bűnsegédként [Btk. 14. § (2) bekezdés] követett el.

[173] 5. Az ügyészi fellebbezés büntetéskiszabás körében is súlyosításra irányult.

[174] A harmadfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a büntetéskiszabási körülményeket feltárta, azokat számba vette és súlyukra tekintettel értékelte. Enyhítő körülményként értékelte II. rendű vádlott büntetlen előéletét, azt, hogy 4 gyermeke eltartásáról gondoskodik, a költségvetési csalás kísérleti szakban maradt, a bűncselekményeket bűnsegédként követte el, valamint az időmúlást. Súlyosító körülményként vette figyelembe a költségvetési csalás elszaporodottságát, valamint azt, hogy a vagyoni hátrány és a csalási kár mértéke is a minősítést megalapozó értékhatár háromszorosa. A Kúria ezt azzal egészíti ki, hogy a másodfokú bíróság ítéletének kihirdetése óta eltelt időmúlás további enyhítő körülmény.

[175] A Kúria a II. rendű vádlottal szemben – a Btk. 81. § (1) és (2) bekezdésére tekintettel – halmazati büntetést szabott ki. Az irányadó halmazati büntetési tételkeret 5 évtől 15 évig terjedő szabadságvesztés. A nagyszámú enyhítő körülményre tekintettel, különösen a II. rendű vádlott bűnsegédi elkövetői alakzatára és a költségvetési csalás büntetnének kísérleti szakban maradására – a Btk. 82. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pontjának alkalmazásával – a szabadságvesztés tartamát a Kúria 2 évben állapította meg, melynek során kiemelt jelentőséget tulajdonított terhelt2 II. rendű vádlott rendezett személyi (családi) körülményeinek is. A szabadságvesztés végrehajtási fokozata a Btk. 37. § (2) bekezdés a) pontja alapján börtön. A II. rendű vádlottnak fel nem róható jelentős időmúlásra (az elkövetési idő óta közel 15 év telt el) tekintettel a szabadságvesztés büntetés végrehajtását a Kúria a Be. 85. § (1) bekezdése szerint próbaidőre felfüggesztette, mivel terhelt2 II. rendű vádlott személyi körülményei és a büntetőeljárás időtartama alatt tanúsított magatartása alapján alaposan feltehető, hogy a büntetés célja annak végrehajtása nélkül is elérhető. A próbaidő tartamát a Btk. 85. § (2) bekezdésében meghatározott keretek között a törvényi maximumhoz közelálló 4 évben határozta meg, figyelemmel a bűncselekmények tárgyi súlyára.

[176] A Be. 38. § (2) bekezdése értelmében megállapította, hogy a szabadságvesztés esetleges végrehajtása esetén a II. rendű terhelt legkorábban a szabadságvesztés büntetése kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

[177] terhelt2 II. rendű vádlott a bűncselekményeket foglalkozási szabályainak megszegésével követte el, így a Btk. 52. § (1) bekezdés a) pontja alapján foglalkozástól eltiltás büntetés kiszabására is lehetőség van, melyre az ügyészség a fellebbezésében indítványt tett. A Kúria a II. rendű vádlott büntetlen előéletére és a családi körülményeire – 4 gyermek eltartásáról gondoskodik –, valamint a közel 15 éves időmúlásra is tekintettel a büntetési nem alkalmazását nem tartotta indokoltnak, az a Btk. 80. § (1) bekezdésében meghatározott büntetési célok érvényre juttatásán túlmenő hátrányt jelentene.

[178] A másodfokú bíróság a magánfél polgári jogi igényét a II. rendű vádlott felmentésére tekintettel a Be. 560. § (1) bekezdés a) és b) pontja, valamint a (4) bekezdés alapján a törvény egyéb útjára utasította. Ezen rendelkezés érdemben helyes, azonban annak jogszabályi alapja

a másodfokú ítélet megváltoztatása okából eltérő. A harmadfokú bíróság a Be. 560. § (1) bekezdés m) pontjában írt okból a törvény egyéb útjára utasította a magánfél polgári jogi igényének érvényesítését, mivel annak a büntetőeljárásban való érdemi elbírálását más körülmény –, a polgári anyagi szabályoknak az érvényre juttatása – kizárja. A Ptk. 6:519. § első mondata értelmében, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Ugyanakkor a tényállásból kitűnően a kárt és a vagyoni hátrányt néhai I. rendű terhelt tettesként, II. rendű vádlott bűnsegédként okozta. Erre tekintettel a Ptk. 6:524. § (2) bekezdésében írt felróhatóság arányának és a sértetti közrehatás kártérítésnél értékelendő mértékének meghatározása a büntetőeljárás harmadfokú szakaszában nem lehetséges.

[179] A harmadfokú bíróság megállapította II. rendű vádlott bűnösségét, az elsőfokú eljárásban felmerült bünyügyi költség megfizetésére kötelezte a Be. 574. § (1) és (4) bekezdése alkalmazásával.

[180] **IV. A határozat elvi tartalma**

Ha a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlanságát anélkül, hogy annak okáról és mibenlétéről számot adna, tévesen állapítja meg, akkor a másodfokú eljárásban az eltérő tényállás megállapításának jogi alapja is hiányzik. Ebben az esetben a harmadfokú bíróság az ítéletnek a másodfokú bíróság eltérő tényállás megállapítását eredményező részét a tényállásból kirekeszti és a másodfokú bíróság által felmentett vádlott bűnösségét megállapíthatja.

[181] V. Mindezek tükrében a Kúria a Be. 621. § (2) bekezdés értelmében nyilvános ülésen eljárva a Be. 624. § (1) bekezdése alapján a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.110/2023/29. számú ítéletét – a rendelkező rész szerint – megváltoztatta, egyebekben a másodfellebbezéssel támadott határozatot a Be. 623. §-a szerint helybenhagyta.

[182] A Kúria ítélete elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2025. június 3.

Dr. Gimesi Ágnes s.k. a tanács elnöke, Dr. Gunyecz Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Kardos Andrea s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.110/2023/29. számú ítélete a Kúria mint harmadfokú bíróság Bhar.I.90/2025/6. számú ítéletében foglalt változtatásokkal 2025. június 3. napján jogerős és a szabadságvesztés kivételével végrehajtható.

Budapest, 2025. június 3.

Dr. Gimesi Ágnes s.k.
a tanács elnöke